

23
29.06.2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

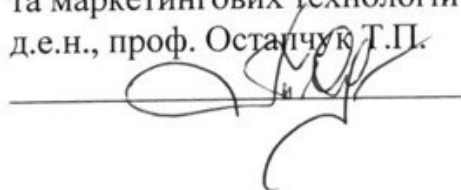
Хассан Каміла Абдель
(здобувач вищої освіти групи ПВ-7)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

(представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:

к.е.н., доц. Орлова К. Є.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент

к.е.н., доц. Світлишин І. І.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2025

Анотація

Хассан К.А. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття освітнього ступня «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2025.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості аналізу фінансових результатів підприємства та визначено напрями підвищення прибутку.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, рентабельність, збиток, аналіз.

Annotation

Hassan K.A. Analysis of the financial results of the enterprise. Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 "Management and administration" of specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity". Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2025.

The bachelor's qualification work considers the features of the analysis of the financial results of the enterprise and identifies areas for increasing profit.

Keywords: financial results, profit, profitability, loss, analysis.

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	3
<i>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА</i>	6
1.1. Сутність поняття «фінансові результати підприємства».....	6
1.2. Механізм аналізу фінансових результатів підприємства.....	13
1.3. Методичні засади аналізу фінансових результатів підприємства.....	20
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів підприємства.....	28
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	35
<i>РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»</i>	37
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	37
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».....	44
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	51
2.4. Напрями покращення фінансових результатів підприємства.....	60
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	66
<i>ВИСНОВКИ</i>	68
<i>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</i>	71
<i>ДОДАТКИ</i>	78

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах нестабільної економічної ситуації та посилення конкуренції, об'єктивна оцінка і ефективне управління фінансовими результатами стають вирішальними для успішної діяльності підприємств. Аналіз фінансових результатів, як інструмент для діагностики та прогнозування, дозволяє своєчасно виявляти проблеми, оптимізувати використання ресурсів і приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на підвищення прибутковості та забезпечення сталого розвитку. Результати аналізу виступають інформаційним підґрунтям управлінського процесу, що визначає важливість належної організації аналітичної підсистеми у діяльності підприємства.

Вітчизняні науковці зробили значний внесок у вивчення теоретичних і практичних аспектів аналізу фінансових результатів. Зокрема, важливі аспекти сутності та методики аналізу фінансових результатів розглядаються в працях В. Ю. Боюн, О. П. Вашків, Н. А. Іщенко, А. С. Лесюк, Ю. В. Масюк, І. В. Нагорної, Т. Г. Рзасвої, О. В. Сереветник та ін. Питання обліку та аналізу фінансових результатів також висвітлюються в дослідженнях Н. Ю. Мардус, С. В. Брік, І. В. Нагорної, В. О. Бондаренко, М. Р. Лучка, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон, Л. М. Яременко, К. В. Авдалян, М. І. Скрипник, І. В. Шайнюк, І. Б. Чернікової, А. М. Популях та ін., які зосереджують увагу на різних аспектах формування, обліку та аналізу прибутків та збитків підприємств.

Незважаючи на значний обсяг наукових досліджень у цій галузі, залишаються невирішеними питання, пов'язані з удосконаленням методичного забезпечення аналізу фінансових результатів, враховуючи специфіку галузі та вимоги до фінансової звітності. Зокрема, потребують подальшого вивчення методичні підходи до аналізу впливу окремих факторів на формування фінансових результатів, а також розробка ефективних інструментів для прогнозування та оцінки управлінської ефективності діяльності підприємства. Отже, актуальність теми бакалаврської кваліфікаційної роботи визначається необхідністю розробки та обґрунтування практичних рекомендацій для удосконалення аналізу фінансових

результатів підприємства, що сприятиме підвищенню ефективності його діяльності та забезпеченню конкурентоспроможності на ринку.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Мета кваліфікаційної роботи полягає у поглибленні теоретичних і практичних аспектів аналізу фінансових результатів підприємства та розробці рекомендацій щодо покращення фінансових результатів підприємства.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- розкрити теоретичну сутність поняття «фінансові результати підприємства»;
- дослідити механізм аналізу фінансових результатів підприємства;
- визначити методичні засади аналізу фінансових ресурсів, що впливають на формування фінансових результатів;
- проаналізувати нормативно-правове та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» на основі аналізу фінансової звітності;
- здійснити аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ», використовуючи відповідні методи та інструменти;
- обґрунтувати можливі напрями покращення фінансових результатів ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» з урахуванням специфіки його діяльності та сучасних тенденцій розвитку ринку.

Об’єктом дослідження є процес формування фінансових результатів діяльності ТОВ «АТБ-МАРКЕТ».

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади та практичні аспекти аналізу фінансових результатів підприємства.

Методи дослідження. Основним теоретико-методичним підґрунтям для бакалаврської кваліфікаційної роботи послужив системно-структурний підхід,

який розглядає процес аналізу фінансових результатів підприємства як інтегральну та структуровану систему, що взаємодіє з управлінням підприємства в цілому. Вирішення завдань, поставлених у роботі, досягалося шляхом застосування основних методів дослідження, таких як аналогія, системний аналіз, формалізація, аналіз і синтез, табличний, графічний, узагальнення, монографічний, методи порівняння та аналогії.

Інформаційну базу бакалаврської кваліфікаційної роботи сформували наукові та навчальні матеріали (монографії, наукові статті, матеріали конференцій, підручники), нормативно-правові акти України, інформаційні ресурси Інтернету, а також річна фінансова звітність ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» за 2022-2024 рр.

Практичне значення одержаних результатів полягає в їхньому потенціалі для вдосконалення системи управління фінансовими результатами ТОВ «АТБ-МАРКЕТ». Розроблені методичні рекомендації щодо аналізу фінансових результатів дозволять більш обґрунтовано оцінювати фінансовий стан підприємства та своєчасно приймати управлінські рішення, спрямовані на підвищення фінансових показників діяльності.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 70 сторінках друкованого тексту. Робота містить 28 таблиць та 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 61 найменування. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність поняття «фінансові результати підприємства»

В умовах ринкової економіки, стабільність та конкурентоспроможність підприємства наряду залежать від ефективності його діяльності. Ключовим показником, який об'єднує результати різних аспектів роботи – від виробництва до інвестицій, є фінансовий результат. Це комплекс узагальнюючих показників, що дозволяють оцінити, наскільки успішно підприємство використовує свої ресурси та досягає поставлених цілей. Проте, незважаючи на важливість фінансового результату, у сучасній економічній теорії та практиці не існує загальноприйнятого підходу до його визначення та уніфікованої методики обчислення.

Фінансовий результат відображає практично всі аспекти діяльності підприємства, включаючи продуктивність праці, ефективність використання основних засобів, а також матеріальних, трудових і грошових ресурсів. Він також стосується собівартості реалізованої продукції, її обсягів і цін. У ринковій економіці особливе значення набуває впровадження принципів самоокупності та самофінансування. Центральним чинником їх реалізації є формування достатнього обсягу позитивних фінансових результатів, які, в свою чергу, є кінцевим результатом діяльності підприємства і необхідною умовою для наступного циклу. Аналіз фінансових результатів є важливою науковою проблемою [18].

Багато вітчизняних науковців, таких як В. Ю. Боюн, О. П. Вашків, Н. А. Іщенко, А. С. Лесюк, Ю. В. Масюк, І. В. Нагорна, Т. Г. Рзаєва та О. В. Сереветник, досліджували теоретичні аспекти фінансових результатів українських підприємств. Їхні роботи зосереджені на теоретичних і практичних питаннях визначення фінансових результатів діяльності підприємств та аналізу їх складових.

У табл. 1.1 представлено аналіз різних підходів до визначення поняття та

сутності фінансового результату діяльності підприємства.

Таблиця 1.1

Підходи до трактування поняття «фінансові результати підприємства»

Автор(и)	Сутність поняття «фінансовий результат підприємства»
Фірман Н.Я., Вашків О.П.	«В короткостроковому періоді фінансовий результат підприємства здебільшого ототожнюється з величиною його прибутку чи доходу. Але в довгостроковій перспективі фінансовий результат підприємства доцільніше оцінювати через зміну величини вартості власного капіталу чи зміну величини ринкової вартості суб'єкта господарювання» [55, с. 167].
Іщенко Н.А.	«Фінансовий результат – це прибуток або збиток суб'єкта господарювання, що визначається як різниця між сукупними доходами та витратами підприємства і, за позитивного його результату, представляє додаткову вартість, виступає одним із джерел фінансування подальшого розвитку та поточної діяльності підприємства, основним критерієм оцінки ефективності його діяльності» [11, с. 390].
Лесюк А.С.	«Під фінансовими результатами слід розуміти збільшення прибутку (збитку) та підвищення рівня рентабельності (збитковості) підприємства від фінансово-господарської діяльності за звітний період» [19, с. 72].
Масюк Ю.В., Боюн В.Ю.	«Фінансовий результат від операційної діяльності – це результат операційної діяльності суб'єктів господарювання, що визначається як різниця між доходами та витратами від операційної діяльності, виражена в абсолютних показниках прибутку (збитку). Відображає ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності: виробничою, збутовою, постачальницькою, фінансовою, інвестиційною» [24, с. 95].
Нагорна І.В., Бондаренко В.О.	«Фінансові результати діяльності підприємства оцінюються за допомогою абсолютних та відносних показників. Абсолютні показники включають прибуток (збитки) за товарами (робіт або послуг), отриманими з інших продажів, балансовий (валовий) прибуток; чистий прибуток. Відносні властивості використовують різні співвідношення доходів та витрат» [29].
Рзаєва Т.Г., Сереветник О.В.	«Фінансовий результат, як підсумкова категорія результативності господарської діяльності, котра відображає величину економічних вигод отриманих (втрачених) підприємством, визначених як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, що виражена у абсолютних показниках прибутку (збитку), які характеризують потенціал прибутковості, економічного зростання та розвитку підприємства» [47, с. 122].

Узагальнюючи, фінансовий результат підприємства є складною категорією, що відображає ефективність його діяльності. Багато науковців визначають його як різницю між доходами та витратами, тобто як прибуток або збиток. Однак деякі, зокрема Н. Я. Фірман і О. П. Вашків, розрізняють короткострокову перспективу, в якій фінансовий результат проявляється у вигляді прибутку або доходу, та довгострокову, де він пов'язаний зі зміною вартості власного капіталу або ринкової вартості підприємства. Ю. В. Масюк і В. Ю. Боюн підкреслюють, що фінансовий результат від операційної діяльності відображає ефективність господарювання в

усіх напрямках, тоді як І. В. Нагорна та В. О. Бондаренко акцентують на важливості використання як абсолютних (прибуток/збиток), так і відносних (рентабельність) показників.

Т. Г. Рзаєва та О. В. Сереветник підкреслюють, що фінансовий результат відображає не лише актуальний стан підприємства, а й його потенціал для подальшого розвитку. Тому для комплексної оцінки важливо враховувати як короткострокові, так і довгострокові перспективи, а також застосовувати різноманітні показники.

Систематизація наукових поглядів щодо визначення економічного змісту поняття «фінансовий результат» наведена у табл. 1.2.

Аналіз наукових підходів до визначення фінансового результату свідчить про загальне сприйняття його сутності як критерію, що відображає ефективність діяльності підприємства. Хоча основним є розуміння фінансового результату як різниці між доходами та витратами, тобто прибутку або збитку, важливо підкреслити його багатогранність. Він не лише є підсумковим показником, а й слугує інструментом управління, важелем економічного розвитку та індикатором фінансової стійкості як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Таблиця 1.2

Систематизація наукових поглядів щодо визначення економічного змісту
поняття «фінансовий результат»

Науковий погляд	Характеристика
1	2
Мардус Н. Ю., Брік С. В.	«Фінансовий результат доцільно розглядати як об'єкт та інструмент, що базується на принципах відповідності витрат доходам і є основним показником в управлінні господарською діяльністю підприємства» [22, с. 150].
Нагорна І. В., Бондаренко В. О.	«Фінансовий результат діяльності визначає стан підприємства як і на сьогодні так і прогнозує його можливості в перспективі» [29].
Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І.	«Поняття «фінансовий результат» визначають як суму валового доходу від звичайної і надзвичайної діяльності підприємства, зменшеного на суму витрат, пов'язаних із

Продовження табл. 1.2

1	2
	виконанням господарської діяльності на підприємстві, непрямих податків та податку на прибуток за окремий звітний період» [21, с. 175].
Яременко Л. М., Авдалян К. В.	«Фінансовий результат підприємства виступає основою економічного розвитку і зміцнення фінансових відносин з контрагентами та відображає ефективність його господарювання за всіма напрямками діяльності» [61, с. 110].
Скрипник М. І., Шайнюк І. В.	«Фінансові результати підприємства є головним важелем створення підприємства та його подальшого існування та розвитку» [50].
Чернікова І. Б., Популях А. М.	«Фінансовий результат як облікова категорія визначається різницею між доходами і витратами або зміною величини (приріст або зменшення) власного капіталу підприємства за певний час, створеного у процесі статутної діяльності підприємства, за винятком зміни капіталу за рахунок внесків або вилучення власниками» [59, с. 468].

Фінансовий результат – це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Фінансовим результатом діяльності підприємства може проявлятися у вигляді прибутку або збитку. Прибуток є позитивним фінансовим результатом, і його зростання свідчить про збільшення фінансових ресурсів та покращення фінансових показників. Натомість збиток вказує на втрату фінансових ресурсів підприємства [28].

Для того, щоб ефективно аналізувати фінансові результати та використовувати їх для покращення діяльності підприємства, важливо розуміти їх видові прояви, що передбачає проведення відповідної класифікації фінансових результатів за різними ознаками. Класифікація фінансових результатів розширює аналітичні можливості та забезпечує поглиблене розуміння сутності фінансового результату, що, у свою чергу, формує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Існує кілька підходів до класифікації фінансових результатів, які ґрунтуються на різних критеріях (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Критерії класифікації фінансових результатів в контексті наукових
досліджень

Автор	Класифікаційні ознаки (пропозиції науковця)	Мета класифікації
Шипіна С.Б.	за видами діяльності	Підвищення точності, достовірності та оперативності отримання бухгалтерської інформації
	за характером (напрямами) використання	
	за звітним періодом формування показників	
	за показниками фінансової звітності (відповідно до методики розрахунку)	
	за елементами, які встановлюють взаємозв'язок між бухгалтерським і податковим обліком	
	класифікація рахунків	
	за розподілом прибутку в звітному періоді	
	за елементами, які регулюють розмір кінцевого фінансового результату	
	за способами розкриття додаткової інформації	
	за джерелами формування	
	за відповідністю плану	
	за значення підсумкового результату господарювання	
	за характером оподаткування прибутку	
Гавриленко О.Є.	за порядком відображення в різних формах звітності	Підвищення інформативності даних про формування фінансових результатів для управлінських цілей
	за методом формування	
	за значенням для різних груп користувачів	
	за результатом контролю	

Джерело: побудовано за інформацією [6; 60]

У процесі управління фінансовими результатами підприємства важливо систематизувати їх за різними класифікаційними ознаками. Це дозволяє глибше зрозуміти джерела формування прибутку або збитків. Існує класифікація фінансових результатів на етапах реалізації об'єктів обліку, що сприяє більш детальному аналізу прибутковості діяльності підприємства (табл. 1.4).

Представлена класифікація охоплює фінансові результати, отримані від

реалізації різних об'єктів обліку, зокрема готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг, необоротних активів, виробничих запасів, фінансових інвестицій та іноземної валюти. Такий підхід сприяє поглибленню системи аналітичного обліку фінансових результатів і створює умови для їх ідентифікації відповідно до конкретних об'єктів господарської діяльності.

Завдяки запропонованій класифікації підприємства можуть більш обґрунтовано оцінювати ефективність різних напрямів реалізації активів та товарно-матеріальних цінностей. Це, в свою чергу, сприяє прийняттю зважених управлінських рішень щодо оптимізації структури доходів і витрат, поліпшення фінансового стану та підвищення конкурентоспроможності.

Таблиця 1.4

Класифікація фінансових результатів на етапах процесу реалізації об'єктів обліку

Класифікаційна ознака	Деталізація фінансових результатів	Мета класифікації
Фінансові результати від реалізації об'єктів обліку	результат від реалізації готової продукції	Поглиблення системи аналітичного обліку фінансових результатів, їх ідентифікація з точки зору реалізації конкретних об'єктів обліку, а також створення умов для задоволення управлінських потреб підприємства.
	результат від реалізації товарів	
	результат від реалізації виконаних робіт	
	результат від реалізації наданих послуг	
	результат від реалізації необоротних активів та груп вибуття, які утримуються для продажу (в розрізі об'єктів: основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів)	
	результат від реалізації виробничих запасів	
	результат від купівлі-продажу іноземної валюти	
	результат від реалізації фінансових інвестицій	

Джерело: побудовано за інформацією [51]

Для глибшого розуміння фінансового результату як комплексного показника ефективності діяльності важливо проаналізувати фактори, що на нього впливають. Фактори впливу на фінансові результати діяльності підприємства представлені на рис. 1.1. Дослідження факторів впливу уможливорює формування ефективних управлінських рішень з точки зору обґрунтування відповідних заходів та інструментів. Загальноприйнятим є поділ факторів на екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні).

Рис. 1.1. Фактори впливу на фінансові результати діяльності підприємства

Джерело: побудовано за інформацією [14]

Діяльність підприємств підлягає впливу різноманітних факторів, які визначають їх фінансові результати. Ці фактори можна розділити на екзогенні, що походять із зовнішнього середовища, та ендогенні, які відображають внутрішній стан і організацію роботи підприємства. Негативні зовнішні умови, такі як політична нестабільність, недосконалість законодавства, інфляційні процеси та обмежений доступ до ресурсів, у поєднанні з внутрішніми проблемами, такими як неефективне управління, застарілі технології, низька якість продукції та недостатня маркетингова активність, створюють кумулятивний негативний вплив. Внаслідок цього підприємства стикаються з погіршенням фінансових результатів, що проявляється у зменшенні прибутковості, зниженні рентабельності та обмеженні можливостей для сталого розвитку.

Фінансовий результат є основним узагальнюючим показником, що відображає ефективність діяльності підприємства. На сьогоднішній день не існує єдиного підходу до визначення сутності та вимірювання фінансового результату в наукових колах. Однак аналіз існуючих досліджень показує, що в короткостроковій перспективі фінансовий результат зазвичай трактують як прибуток або дохід підприємства. Водночас у довгостроковій перспективі доцільно оцінювати фінансовий результат на основі змін вартості власного капіталу або ринкової вартості підприємства.

1.2. Механізм аналізу фінансових результатів підприємства

Мета економічного аналізу фінансових результатів полягає у визначенні повноти та якості їх отримання, оцінці динаміки абсолютних і відносних показників фінансових результатів, а також у виявленні спрямованості та ступеня впливу окремих факторів на суму прибутку та рівень рентабельності. Крім того, аналіз має на меті виявлення та оцінку можливих резервів для їх зростання [20].

Аналіз прибутку (фінансових результатів) включає в себе дослідження умов та результатів його формування і використання, щоб виявити резерви для підвищення ефективності роботи підприємства.

Основні завдання аналізу фінансових результатів підприємства включають:

1. Виявлення факторів, що впливають на формування прибутку, та оцінка їхнього впливу.
2. Розробка заходів для ефективного використання виявлених резервів з метою підвищення фінансових результатів.
3. Контроль і управління виконанням планів щодо отримання прибутку.
4. Ідентифікація резервів для збільшення прибутку.
5. Дослідження напрямків і тенденцій розподілу прибутку з урахуванням довгострокових і короткострокових цілей підприємства [1].

Схематично дані завдання можна розглянути на рис.1.2.

Рис. 1.2. Основні завдання аналізу фінансових результатів підприємства

Джерело: побудовано за інформацією [4]

Організаційно-інформаційна модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства представляє структурований підхід до аналізу, який включає визначення мети та завдань, ідентифікацію об'єктів і суб'єктів аналізу, вибір системи економічних показників та формування інформаційного забезпечення, що ілюструється на рис. 1.3.

Рис.1.3. Організаційно-інформаційна модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства

Джерело: побудовано за [32]

Об'єктами аналізу фінансових результатів є доходи та витрати підприємства, які розглядаються як у загальному, так і за окремими категоріями. Це дозволяє отримати повну картину формування прибутковості. Особливу увагу слід приділити прибутку, як загальному, так і за його складовими, включаючи прибуток від операційної, фінансової та іншої діяльності. Це дає змогу оцінити внесок кожного виду діяльності у загальний фінансовий результат. Важливо також аналізувати чинники, що впливають на формування доходів і витрат, такі як обсяг продажів, ціни, собівартість продукції та зміна валютних курсів. Вивчення цих аспектів допомагає виявити резерви для покращення фінансових показників. Крім того, об'єктом аналізу є показники рентабельності діяльності підприємства, які відображають ефективність використання ресурсів та капіталу. Аналіз рентабельності дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство генерує прибуток, що є критично важливим для прийняття управлінських рішень та залучення інвестицій.

Суб'єктами аналізу фінансових результатів є різні зацікавлені сторони, як внутрішні, так і зовнішні, кожна з яких має свої цілі у використанні отриманих даних. До внутрішніх суб'єктів належать вищі посадові особи підприємства, які застосовують аналіз для стратегічного планування та ухвалення важливих управлінських рішень. Економічні служби підприємства, такі як фінансовий відділ та бухгалтерія, безпосередньо займаються проведенням аналізу та підготовкою звітності. Керівники функціональних та структурних підрозділів використовують результати аналізу для оцінки ефективності роботи своїх підрозділів та розробки заходів для покращення їх діяльності. Власники та акціонери підприємства зацікавлені в аналізі фінансових результатів для оцінки ефективності інвестицій та прийняття рішень щодо подальшої участі в діяльності підприємства. Зовнішні користувачі інформації, такі як інвестори, кредитори, державні органи та інші зацікавлені сторони, використовують аналіз фінансових результатів для оцінки фінансової стійкості та кредитоспроможності підприємства, а також для прийняття інвестиційних та інших рішень [32].

Механізм аналізу фінансових результатів підприємства слід розробляти, спираючись на такі принципи:

1) Постійний моніторинг фінансового стану підприємства та прогнозування можливих фінансових криз. Це дозволить вжити необхідні заходи заздалегідь і зменшити негативні наслідки.

2) Оперативне реагування на кризові ситуації. Фінансовий менеджмент повинен швидко ухвалювати рішення, такі як скорочення витрат, призупинення інвестиційних проєктів та забезпечення повернення дебіторської заборгованості.

3) Реалізація внутрішніх можливостей для виходу підприємства з незадовільного фінансового стану вимагає переважно використання власних ресурсів для фінансування його діяльності. Залучення позикових коштів може підвищити ризики втрати платоспроможності.

4) Забезпечення достатності коштів – це процес, що передбачає розрахунок оптимального обсягу вільних коштів для підприємства за допомогою різних методів, а також формування ліквідних резервів.

5) Забезпечення інформацією є одним із ключових заходів для підвищення ефективності управління фінансовим станом підприємства та покращення інформаційного забезпечення фінансового менеджменту [23, с. 97].

Процес формування механізму аналізу фінансових результатів підприємства можна розглядати як послідовність наступних етапів:

1 етап: визначення цілей, об'єктів та суб'єктів аналізу;

2 етап: виявлення об'єктів аналізу;

3 етап: визначення методів впливу на чинники формування фінансових результатів;

4 етап: розробка стратегії забезпечення належного фінансового стану підприємства;

5 етап: реалізація стратегії;

6 етап: моніторинг фінансового стану [16, с. 680].

Оскільки час є одним із основних чинників, що впливають на ефективність

роботи підприємства, управління його фінансовими результатами повинно враховувати короткострокові, середньострокові та довгострокові періоди. Таким чином, механізм фінансового управління необхідно формувати на оперативному, інноваційному та стратегічному рівнях (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Рівні механізму управління фінансовими результатами підприємства

Рівень	Об'єкт управління	Критерій	Результат управління
Оперативний	Безперервність виробничого процесу та процесу кругообіг капіталу підприємства	Оцінка динаміки показників фінансової стійкості та ліквідності	Коригування методів аналізу та оцінки чинників, які дестабілізують розвиток підприємства і призводять до збитковості.
Тактичний	Забезпечення пропорційності процесу життєдіяльності підприємства	Оцінка динаміки показників ділової активності та платоспроможності	Уточнення механізму впливу чинників, виявлених на оперативному рівні, а також визначення шляхів подолання кризи на підприємстві
Стратегічний	Конкурентоспроможність підприємства та його ринкова вартість	Оцінка динаміки показників рентабельності та ділової активності	Проведення моніторингу внутрішнього та зовнішнього середовища, а також розробка довгострокових заходів для покращення фінансового стану підприємства

Джерело: складено на основі [57, с. 100]

Кожен рівень управління має чітко визначені об'єкти, критерії оцінки та очікувані результати. Оперативний рівень зосереджений на забезпеченні безперервності виробничого процесу та обігу капіталу. Тактичний рівень відповідає за пропорційність життєдіяльності підприємства, тоді як стратегічний рівень спрямований на підвищення конкурентоспроможності та ринкової вартості. Впровадження такого багаторівневого механізму дозволяє комплексно управляти фінансовим станом підприємства, враховуючи як поточні потреби, так і довгострокові перспективи розвитку.

Прибуток займає ключову позицію серед об'єктів аналізу фінансових результатів, оскільки є основним показником ефективності роботи підприємства. Для глибшого розуміння процесу формування фінансових результатів важливо вивчити механізм формування прибутку, що ілюструється на рис. 1.4.

Ефективний аналіз фінансових результатів потребує врахування не лише кінцевих показників прибутковості, а й механізму формування прибутку. Цей механізм визначається взаємодією державного регулювання, ринкових умов та внутрішніх управлінських рішень. Розуміння цієї взаємодії дозволяє глибше інтерпретувати результати аналізу, виявляти ключові фактори, що впливають на прибутковість, та розробляти обґрунтовані управлінські рішення для оптимізації фінансового стану підприємства. Отже, аналіз фінансових результатів є важливим інструментом для оцінки ефективності існуючого механізму управління прибутком.

Рис. 1.4. Ключові компоненти механізму управління прибутком

Джерело: побудовано за інформацією [30]

Таким чином, ефективність механізму аналізу фінансових результатів підприємства залежить від правильної взаємодії всіх його складових. До цих елементів належать різноманітні методи та інструменти, які формують єдину систему. Вона забезпечує комплексну оцінку фінансових результатів і дозволяє підприємству оптимізувати свою діяльність, підвищуючи економічні, фінансові та соціальні показники. Механізм аналізу фінансових результатів, у свою чергу, представляє собою складну систему взаємопов'язаних компонентів, які у своїй взаємодії забезпечують досягнення поставлених цілей.

1.3. Методичні засади аналізу фінансових результатів підприємства

Моніторинг фінансових результатів здійснюється підприємством постійно та виконує функції не лише інформаційної бази для внутрішнього аналізу та прийняття управлінських рішень, а й слугує для представлення даних широкій аудиторії. Фінансові результати діяльності підприємства є важливими для багатьох категорій користувачів, кожен з яких має свої інтереси. Тому врахування інформаційних потреб цих користувачів під час аналізу зумовлює необхідність оновлення методики аналізу шляхом впровадження нових, сучасніших показників [13].

У свою чергу, діагностика фінансових результатів підприємства є компонентом діагностики фінансового стану підприємства.

На рис. 1.5 представлена загальна структура етапів проведення діагностики та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. Вона складається з двох взаємопов'язаних блоків:

- 1) фінансово-економічної діагностики підприємства;
- 2) прогнозування фінансово-економічного стану підприємства.

Фінансово-економічна діагностика є першим етапом аналізу стану підприємства. Вона починається з оцінки майнового стану, що включає аналіз структури активів і пасивів. Це дозволяє зрозуміти, як підприємство використовує свої ресурси, чи має достатній власний капітал і який рівень заборгованості. Оцінка ресурсного забезпечення допомагає визначити, чи вистачає підприємству матеріальних, фінансових та трудових ресурсів для досягнення поставлених цілей. Цей етап є надзвичайно важливим, оскільки нестача ресурсів може обмежити розвиток підприємства.

Наступним кроком є оцінка ліквідності та платоспроможності. Цей аналіз показує, чи здатне підприємство своєчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами. Високий рівень ліквідності свідчить про фінансову стабільність, тоді як низький може вказувати на можливі фінансові труднощі. Оцінка стійкості та стабільності допомагає зрозуміти, чи може підприємство витримувати зовнішні та

внутрішні ризики, такі як економічні кризи.

Оцінка кредитоспроможності є ключовим аспектом для підприємств, які планують залучати кредитні ресурси. Вона визначає здатність компанії повернути отримані кредити та сплатити відсотки. Це особливо актуально для інвестиційного розвитку, оскільки дозволяє оцінити можливості фінансування нових проектів. Аналіз ділової активності допомагає зрозуміти, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси. Швидкість оборотності капіталу, запасів та дебіторської заборгованості свідчить про операційну ефективність компанії.

Останнім етапом діагностики є оцінка фінансових результатів. Цей аналіз відображає прибутковість і рентабельність підприємства, які є ключовими показниками його успішності. Високі фінансові результати свідчать про ефективність управлінських рішень та успішні стратегії розвитку. Отже, фінансово-економічна діагностика допомагає виявити слабкі місця, ризики та потенціал підприємства, що слугує основою для розробки стратегій його вдосконалення.

Другий блок – прогнозування фінансово-економічного стану – є логічним продовженням діагностики. Він дає змогу передбачити майбутні події та підготуватися до можливих ризиків. Модель прогнозування ймовірності банкрутства допомагає виявити ризики фінансової неспроможності підприємства, що є критично важливим для своєчасного вжиття заходів щодо покращення фінансового стану. Модель оцінки фінансової безпеки показує рівень захищеності підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також дозволяє оцінити його здатність функціонувати в умовах нестабільності та ризиків [56].

Модель прогнозування прибутковості оцінює майбутні фінансові результати підприємства, що є важливим для розробки стратегій підвищення прибутку та оптимізації витрат. Прогнозування також дозволяє створювати різні сценарії розвитку подій, що дає змогу управлінцям приймати обґрунтовані рішення. Наприклад, якщо прогноз вказує на зниження прибутку, підприємство може вжити заходів для зменшення витрат або пошуку нових джерел доходу.

Формування висновків та інтерпретація результатів є завершальним етапом

процесу. На цьому етапі здійснюється аналіз отриманих даних, а також формулюються висновки та рекомендації. Це дозволяє інтегрувати результати діагностики та прогнозування в стратегічне планування. Наприклад, якщо діагностика виявила низьку ліквідність, а прогноз вказує на ризик банкрутства, підприємство може вжити заходів для покращення ліквідності та зменшення заборгованості.

Застосування прогнозованих сценаріїв у діяльності підприємства дає змогу розробити конкретні заходи для покращення фінансово-економічного стану. Наприклад, якщо прогноз передбачає зростання прибутку, підприємство може збільшити інвестиції в найбільш вигідні напрями. У разі, якщо прогноз вказує на ризики, підприємство може вжити заходів для їх мінімізації.

Рис. 1.5. Структура поетапності здійснення діагностики та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства.

Джерело: побудовано за інформацією [56]

Практика оцінювання фінансових результатів підприємств розробила основні методи аналізу інформації, що міститься у фінансовій звітності. До них належать:

1) горизонтальний (часовий) аналіз – це дослідження динаміки показників, яке включає розрахунок абсолютних і відносних змін. Наприклад, у балансі (звіті про фінансовий стан) проводиться порівняння показників на кінець періоду з показниками на початок періоду, а у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) – порівняння показників звітного періоду з показниками попереднього періоду;

2) вертикальний (структурний) аналіз – це процес визначення структури фінансово-економічних показників, що включає в себе частки окремих статей звітності у загальному підсумковому показнику. Наприклад, це може стосуватися структури активів, пасивів, доходів, фінансових результатів, операційних витрат тощо. Основною перевагою вертикального аналізу є можливість порівняння структурних показників різних підприємств, навіть якщо їх абсолютні значення суттєво відрізняються. Крім того, він дозволяє зіставляти відсоткову структуру показників одного звітного періоду з іншими періодами, незалежно від змін у їх розмірах;

3) трендовий аналіз – це порівняння показників звітності за кількома періодами з метою виявлення основної тенденції динаміки цих показників. Такий підхід дозволяє здійснювати екстраполяцію (прогнозування) ключових фінансово-економічних показників на майбутні періоди, що, в свою чергу, сприяє проведенню перспективного аналізу фінансового стану [54];

4) аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – це процес розрахунку співвідношень між окремими позиціями однієї або кількох форм звітності, а також визначення взаємозв'язків між показниками;

5) порівняльний аналіз – це внутрішньогосподарський аналіз, який включає порівняння зведених показників консолідованої звітності материнської компанії з показниками звітності її дочірніх підприємств (філій). Крім того, проводиться

міжгосподарський аналіз, що дозволяє порівнювати показники конкретного підприємства із середньогалузевими даними, показниками конкурентів, провідних компаній та закордонних підприємств тощо;

6) факторний аналіз здійснюється для виявлення впливу факторних показників на зміни результативних показників шляхом моделювання детермінованих і стохастичних факторних систем;

7) маржинальний аналіз – це метод оцінки та обґрунтування управлінських рішень у бізнесі, який базується на розподілі витрат на змінні та постійні, а також на дослідженні причинно-наслідкових зв'язків між обсягом продажу, собівартістю та прибутком [54].

Для оцінки фінансових ресурсів підприємства використовуються різні показники, які відображають стан, ефективність використання та структуру фінансових ресурсів.

Коефіцієнт автономії (незалежності) розраховується за формулою:

$$K_{авт} = \frac{ВК}{ВБ}, \quad (1.1)$$

де ВК – величина власного капіталу підприємства;

ВБ – валюта балансу.

Оберненим показником до коефіцієнта автономії (незалежності) є показник фінансової залежності:

$$K_{фз} = \frac{ВБ}{ВК} \quad (1.2)$$

Коефіцієнт маневрування власного капіталу (Flexibility Ratio) – це показник, що відображає частку власного капіталу, інвестовану в оборотні активи, і демонструє здатність підприємства ефективно управляти своїми фінансами. Він розраховується за наступною формулою:

$$K_{манвк} = \frac{ВК-НА}{ВК} = \frac{ВОК}{ВК}, \quad (1.3)$$

де НА – необоротні активи підприємства;

ВОК – власний оборотний капітал підприємства, тобто та частка власного капіталу, яка вкладена в оборотні активи [9].

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом характеризує частку власного оборотного капіталу в загальній величині оборотних активів. Визначається за формулою:

$$K_{\text{забвок}} = \frac{BOK}{OA}, \quad (1.4)$$

де OA – оборотні активи підприємства.

Коефіцієнт загальної ліквідності характеризує здатність підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок поточних (оборотних) активів. Визначається за формулою:

$$K_p = \frac{OA}{ПЗ}, \quad (1.5)$$

де OA – оборотні активи,

ПЗ – поточні зобов'язання та забезпечення.

Коефіцієнт швидкої ліквідності відображає здатність підприємства покрити свої короткострокові зобов'язання, використовуючи найбільш ліквідні активи, такі як грошові кошти, дебіторська заборгованість та короткострокові фінансові інвестиції. При цьому запаси не враховуються, оскільки вони можуть бути менш ліквідними. Формула для розрахунку виглядає так:

$$K_{\text{лшв}} = \frac{OA-З}{ПЗ} = \frac{ДЗ+ПФІ+ГК}{ПЗ}, \quad (1.6)$$

де З – величина запасів підприємства,

ПФІ – поточні фінансові інвестиції,

ДЗ – дебіторська заборгованість (за товари, роботи та послуги; за розрахунками; інша поточна дебіторська заборгованість),

ГК – грошові кошти [9].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, чи може підприємство миттєво виконати свої поточні зобов'язання, використовуючи найбільш ліквідні активи, такі як грошові кошти та їх еквіваленти, без потреби перетворювати інші активи на готівку. Визначається за формулою:

$$K_{\text{лабс}} = \frac{ПФІ+ГК}{ПЗ}. \quad (1.7)$$

Показники ділової активності відображають ефективність використання

ресурсів підприємства, зокрема оборотних активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, а також запасів (табл. 1.6). Головною метою аналізу цих показників є оцінка швидкості обігу коштів підприємства, що, в свою чергу, впливає на його фінансову стійкість та прибутковість.

Таблиця 1.6

Показники ділової активності (оборотності) підприємства

Назва показника	Умовне позначення	Алгоритм розрахунку	Характеристика
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	К _{ОА}	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість активів}}$	Скільки отримано чистого доходу на одиницю коштів, інвестованих в активи. Позитивним є зростання.
Оборотність оборотних активів, оборотів	К _{ООБА}	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}$	Скільки чистого доходу припадає на одиницю оборотних активів. Позитивним є зростання.
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Д _О	$\frac{360}{\text{К}_{\text{ООБА}}}$	Період, протягом якого оборотні активи трансформуються в кошти. Позитивним є зменшення,
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	К _{ОД}	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість дебіторської заборгованості}}$	У скільки разів чистий дохід перевищує середню дебіторську заборгованість. Позитивним є зростання.
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	К _{КЗ}	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість кредиторської заборгованості}}$	Кількість оборотів кредиторської заборгованості. Позитивним є зростання.
Оборотність запасів, оборотів	К _{ОЗ}	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість запасів}}$	Кількість оборотів коштів, інвестованих в запаси. Позитивним є зростання
Тривалість одного обороту запасів, днів	Д _З	$\frac{360}{\text{К}_{\text{ОЗ}}}$	Період, протягом якого запаси трансформуються в кошти. Позитивним є зменшення.

Джерело: побудовано за інформацією [3]

Рентабельність є одним із основних узагальнюючих показників ефективності

фінансово-господарської діяльності підприємства. Вона демонструє здатність підприємства генерувати прибуток при використанні доступних ресурсів, таких як активи, власний капітал та фінансові кошти (табл. 1.7). Аналіз рентабельності дає змогу оцінити, наскільки ефективно підприємство виконує свою діяльність і чи є вона економічно обґрунтованою.

Таблиця 1.7

Показники рентабельності діяльності підприємства

Показник	Формула розрахунку	Економічний зміст
Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}} \times 100\%$	Показує ефективність використання активів
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}} \times 100\%$	Характеризує ефективність використання власних вкладених коштів
Коефіцієнт рентабельності продукції	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід (виручка)}} \times 100\%$	Показує обсяг прибутку від ефективності продажів
Коефіцієнт рентабельності вкладених коштів	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Собівартість}} \times 100\%$	Вказує на ефективність понесених витрат підприємства

Джерело: побудовано за інформацією [17]

Фінансова діагностика дозволяє виявити як сильні, так і слабкі сторони підприємства, а також оцінити його майновий стан, ліквідність, платоспроможність, ділову активність, кредитоспроможність і прибутковість. Результати цієї діагностики стають основою для прийняття управлінських рішень, спрямованих на покращення фінансового стану. Прогнозування фінансово-економічного стану допомагає заздалегідь виявляти потенційні ризики, оцінювати перспективи прибутковості, а також розробляти сценарії розвитку підприємства.

Використання різних методів аналізу, таких як горизонтальний, вертикальний, трендовий, факторний, порівняльний, коефіцієнтний та маржинальний, дозволяє отримати глибоке і всебічне розуміння фінансової ситуації. Основні показники ліквідності, фінансової стійкості, оборотності активів і рентабельності допомагають комплексно оцінити ефективність підприємства.

Системний підхід до аналізу та прогнозування фінансових результатів формує надійну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що сприяє стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів підприємства

Фінансова звітність є ключовим джерелом інформації для різних користувачів, які поділяються на внутрішніх і зовнішніх. У цій звітності узагальнені дані про результати діяльності підприємства. Для забезпечення фінансової стабільності компанії управлінський персонал проводить аналіз та облік фінансових результатів. Актуальним завданням є формування єдиних і доступних до розуміння принципів формування звітності, затверджених у нормативних документах, а також визначення факторів, що впливають на фінансові результати діяльності підприємства, і підтвердження достовірності показників фінансової звітності [33, с. 29].

Доходи та витрати господарської діяльності є ключовими елементами для визначення фінансового результату. У звіті про фінансові результати представлена інформація про доходи, витрати, прибутки та збитки, а також інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період [38].

Вся законодавча та нормативна інформація надходить з постанов Кабінету Міністрів України, Національного банку України, наказів Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, інших відомств [34].

В даний час існує кілька національних та міжнародних документів, що регулюють облік і аудит доходів, витрат та фінансових результатів. Нормативно-правова база, що стосується обліку та аудиту цих аспектів, наведена в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Нормативно-правова база з обліку й аудиту доходів, витрат та фінансових результатів

Нормативний документ	Короткий зміст
1	2
Господарський кодекс України	визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання [8].
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	визначає правові засоби регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання

Продовження табл. 1.8

1	2
	фінансової звітності в Україні [37].
Порядок представлення фінансової звітності	визначає порядок, загальні вимоги і строки представлення фінансової звітності юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми і форми власності [44].
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до признання і розкриття її елементів [38].
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»	визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства і її розкриття у фінансовій звітності [39].
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»	визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства і її розкриття у фінансовій звітності [40].
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»	визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності [41].
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку	встановлює порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами [43].
Наказ Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість	розглядає порядок заповнення податкової декларації по податку на додану вартість та її подання у податкову службу [45].
Наказ Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності [42].
Закон України Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність	визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні [36].
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) «Дохід»	визначає обліковий підхід до доходу, який виникає в результаті певних типів операцій та подій [25].
Міжнародні стандарти аудиту	розроблено професійні вимоги до аудиту на міжнародному та соціальному рівні [26].
Податковий кодекс України	регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового

Продовження табл. 1.8

1	2
	законодавства [35].
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), незалежно від форм власності, організаційно-правових норм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій [10].

Основним джерелом інформації для фінансового аналізу, особливо при оцінці фінансового стану підприємства, є фінансова звітність. Вона повинна відповідати таким якісним характеристикам: зрозумілість та адекватність тлумачення, достовірність, зіставність і доречність. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [37] та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1) [38] визначають:

- мету складання фінансової звітності;
- склад і таксономію фінансової звітності;
- якісні характеристики фінансової звітності;
- принципи фінансової звітності;
- вимоги до розкриття інформації у фінансовій звітності [53].

Згідно з НП(С)БО 1, підприємства всіх форм власності, за винятком банків та бюджетних установ, зобов'язані складати фінансову звітність, яка включає:

- форму № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форму № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- форму № 3 (або 3-н) «Звіт про рух грошових коштів»;
- форму № 4 «Звіт про власний капітал»;
- примітки до фінансової звітності.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1) надає повну, достовірну та неупереджену інформацію про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Головною метою цього документа є інформування користувачів про наявність економічних ресурсів та джерел їх формування, які контролюються підприємством.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2) призначений для надання користувачам достовірних даних про доходи, витрати, прибутки та збитки за звітний період. Цей звіт дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства, його прибутковість, структуру доходів і витрат, а також розрахувати показники рентабельності.

Звіт про рух грошових коштів (форма № 3) містить дані про надходження та витрати грошових коштів і їх еквівалентів за звітний період. Він демонструє здатність підприємства генерувати грошові потоки та ефективно їх використовувати в рамках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт про власний капітал (форма № 4) надає інформацію про зміни у складі власного капіталу підприємства за звітний період. Цей звіт дозволяє відстежити динаміку капіталу та проаналізувати джерела його формування.

Примітки до річної фінансової звітності містять набір показників і пояснень, які деталізують та обґрунтовують статті фінансової звітності. Вони також включають іншу інформацію, розкриття якої передбачено національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності. Наприклад, НП(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» встановлює методологічні основи для формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи та зобов'язання звітних сегментів, а також для її розкриття у фінансовій звітності. Інформація про звітні сегменти (господарські та географічні) подається у Додатку до приміток річної фінансової звітності під назвою «Інформація за сегментами» (форма № 6) [54, с. 36].

Розглянемо інформаційні можливості форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» для детального аналізу фінансового стану підприємств:

1. Розділ I «Нематеріальні активи»:

- дозволяє аналізувати склад, структуру та динаміку нематеріальних активів за групами, відображаючи первісну вартість на початок і кінець року, а також обсяги надходження та вибуття;

- включає такі групи активів: права на природні ресурси, майнові права, комерційні позначення, промислову власність, авторські та суміжні права, інші

нематеріальні активи, а також гудвіл;

- дає змогу оцінити функціональний стан нематеріальних активів за допомогою коефіцієнтів зносу та придатності, як в цілому, так і для окремих груп.

2. Відповідно до інформації з розділу II «Основні засоби»:

- містить інформацію для аналізу складу, структури та динаміки основних засобів і необоротних матеріальних активів за первісною вартістю на початок і кінець року, а також дані про надходження та вибуття.

- у переліку представлені земельні ділянки, нерухомість, будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, інвентар, тварини, бібліотечні фонди, природні ресурси та інші активи.

- надає показники руху основних засобів, такі як приріст, темпи зростання, коефіцієнти оновлення, вибуття та оборотність, а також коефіцієнти функціонального стану — зносу та придатності.

3. Розділ III «Капітальні інвестиції»

- досліджує структуру капітальних інвестицій за різними напрямками: будівництво, придбання основних засобів, інших необоротних активів, нематеріальних активів, біологічних активів, а також інші витрати. Аналіз проводиться як за рік, так і на кінець звітного періоду.

4. Розділ IV «Фінансові інвестиції» містить інформацію для аналізу структури та динаміки фінансових інвестицій, класифікованих за методом обліку (участь у капіталі та інші) та за термінами (довгострокові та поточні).

5. Розділ V «Доходи і витрати» ілюструє склад і структуру доходів і витрат, розподілених за категоріями:

- операційні (оренда, курсова різниця, реалізація активів), фінансові (дивіденди, проценти), участь у капіталі, а також інші доходи та витрати (списання активів, оцінка корисності тощо).

6. Розділ VI «Грошові кошти»:

- дозволяє аналізувати залишки грошових коштів за категоріями (готівка, рахунки, еквіваленти) та визначати обсяги коштів, що мають обмежене використання.

7. Розділ VII «Забезпечення і резерви»:

– містить дані про залишки, приріст і використання забезпечень та резервів протягом року.

8. Розділ VIII «Запаси»

Цей розділ розкриває структуру запасів на кінець року, класифікуючи їх за видами: сировина і матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, поточні біологічні активи, малоцінні та швидкозношувані предмети, незавершене виробництво, готова продукція, товари. Також аналізуються зміни у вартості запасів, викликані переоцінкою або уцінкою, що є важливим для точного визначення собівартості продукції.

9. У розділі IX «Дебіторська заборгованість» (рядки 940, 950) аналізується склад і структура дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та іншу поточну дебіторську заборгованість на кінець року. При цьому враховуються терміни непогашення: до 12 місяців, від 12 до 18 місяців та від 18 до 36 місяців. Окремо розглядається сума безнадійної дебіторської заборгованості, яка була списана у звітному році (рядок 951).

10. Розділ X «Нестачі і втрати від псування цінностей»

- аналізуються суми виявлених протягом року нестач і втрат через псування цінностей.

11. Розділ XI «Будівельні контракти»

Цей розділ містить інформацію про облік та виконання будівельних контрактів, що є критично важливим для підприємств, які займаються будівництвом або надають будівельні послуги.

12. Розділ XII «Податок на прибуток»

У цьому розділі представлені показники, пов'язані з нарахуванням і сплатою податку на прибуток, включаючи обчислення податкових різниць, відстрочених податкових активів і зобов'язань.

13. Розділ XIII «Використання амортизаційних відрахувань»

Цей розділ дозволяє оцінити напрями використання нарахованої амортизації.

Вона може бути спрямована на інвестування в нові основні засоби, модернізацію або покриття інших витрат, що впливають на ефективність господарської діяльності.

14. За інформацією розділу XIV «Біологічні активи»:

- проводиться аналіз складу, структури та динаміки довгострокових і поточних біологічних активів за групами, враховуючи їх вартість на початок і кінець року, а також суми надходжень і вибуттів за рік. Окремо розглядаються активи, які обліковуються за первісною вартістю, та ті, що обліковуються за справедливою вартістю;

- визначаються показники руху біологічних активів загалом, а також за видами та групами. Серед них: річний приріст, темпи зростання і приросту, коефіцієнти надходження і вибуття, період оновлення, коефіцієнти заміни і розширення, період обороту та інші.

15. Відповідно до розділу XV «Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів», у контексті сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів, зокрема продукції рослинництва і тваринництва, аналізуються такі показники: вартість первісного визнання; витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями; результати первісного визнання (дохід, витрати); уцінка; виручка від реалізації; собівартість реалізації; фінансовий результат (прибуток або збиток) від реалізації (первісного визнання та реалізації) [53].

Інформаційний потенціал форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» значно розширює можливості для комплексного аналізу фінансового стану підприємства. Ці примітки дозволяють більш детально охарактеризувати майновий стан, рівень ліквідності та платоспроможності, фінансові результати та показники рентабельності, а також ефективність використання ресурсів, таких як нематеріальні активи, основні засоби, біологічні активи та запаси.

Отже, облік фінансових результатів є ключовим елементом бухгалтерського обліку і відіграє важливу роль в управлінні підприємством, ухваленні управлінських рішень та взаємодії з іншими учасниками господарської діяльності.

Висновки до розділу 1

В ході дослідження встановлено, що фінансовий результат підприємства є складною категорією, що відображає ефективність його діяльності. Аналіз наукових підходів до визначення фінансового результату вказує на різницю між доходами та витратами, тобто прибутку або збитку. Він не лише виступає підсумковим показником, а й є інструментом управління, важелем економічного розвитку та індикатором фінансової стійкості як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективах.

Діяльність підприємств підлягає впливу багатьох факторів, які визначають їх фінансові результати. Ці фактори можна класифікувати на екзогенні, що виникають з зовнішнього середовища, та ендегенні, які відображають внутрішній стан і організацію роботи підприємства.

Науковий аналіз підходів до класифікації фінансових результатів виявляє, що дослідники застосовують різні критерії класифікації в залежності від аспектів формування та використання цих показників.

Об'єктами аналізу фінансових результатів є доходи та витрати підприємства. Суб'єктами аналізу фінансових результатів є різні зацікавлені сторони, як внутрішні (вищі посадові особи підприємства, економічні служби підприємства, керівники функціональних та структурних підрозділів, власники та акціонери), так і зовнішні (інвестори, кредитори, державні органи, та інші зацікавлені сторони).

Механізм управління фінансовими результатами підприємства має такі рівні: оперативний (забезпечення безперервності виробничого процесу та обігу капіталу), тактичний (відповідає за пропорційність життєдіяльності підприємства), стратегічний (спрямований на підвищення конкурентоспроможності та ринкової вартості).

Проаналізовано сукупність методичних підходів аналізу фінансових результатів підприємства та виділено етапи проведення діагностики та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства складається з першого етапу фінансово-економічної діагностики підприємства (оцінка майнового стану,

ресурсного забезпечення, ліквідності, платоспроможності, стійкості, стабільності, кредитоспроможності, ділової активності, фінансових результатів). Другий етап, це прогнозування фінансово-економічного стану (прогнозна модель оцінки ймовірності банкрутства, фінансової безпеки, прибутковості підприємства). Основні методи аналізу інформації, що міститься у фінансовій звітності: горизонтальний (часовий) аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний аналіз, факторний аналіз, маржинальний аналіз.

Основним джерелом інформації для фінансового аналізу, особливо при оцінці фінансового стану підприємства, є фінансова звітність. Підприємства всіх форм власності, за винятком банків та бюджетних установ, зобов'язані складати фінансову звітність, яка включає: форму № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; форму № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; форму № 3 (або 3-н) «Звіт про рух грошових коштів»; форму № 4 «Звіт про власний капітал»; примітки до фінансової звітності. Доходи та витрати господарської діяльності є ключовими елементами для визначення фінансового результату.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Мережа супермаркетів «АТБ-Маркет» є частиною дніпровської корпорації «АТБ». Ця корпорація об'єднує великі українські компанії, які працюють у різних сферах, таких як управління активами, роздрібна торгівля, виробництво та продаж харчових продуктів, а також надання послуг у сфері спорту і відпочинку. До складу корпорації «АТБ» входять супермаркети «АТБ-Маркет», кондитерська фабрика «Квітень», м'ясна фабрика «Фаворит Плюс» та спортивний комплекс «Схід» [2].

Роздрібна мережа «АТБ» була заснована в 1993 році як єдине підприємство, що об'єднувало шість гастрономів у місті Дніпропетровськ. У 1998 році компанія отримала назву «АТБ-маркет», що походить від аббревіатури «АгроТехБізнес». Відтоді всі магазини АТБ функціонують під єдиним брендом і в моноформаті [31].

З 2003 року мережа активно розширювалася в центральних та східних регіонах України, впроваджуючи сучасні логістичні системи та автоматизацію. У період з 2010 по 2020 рік «АТБ» зайняла позицію лідера на українському ринку роздрібної торгівлі за кількістю магазинів, продовжуючи експансію на захід та південь країни. Компанія зосередилася на розвитку власних торгових марок та підтримці низьких цін. У 2020–2024 роках «АТБ-маркет» модернізувала свої магазини, впровадила цифрові сервіси, мобільний додаток, а також розширила соціальні ініціативи, включаючи підтримку ЗСУ та гуманітарні програми.

Компанія «АТБ-Маркет» спеціалізується на роздрібній торгівлі, пропонуючи споживачам товари повсякденного попиту за доступними цінами. Основною послугою є організація зручного та швидкого процесу купівлі в магазинах формату дискаунтер, які розташовані в багатьох регіонах України. «АТБ» також гарантує високий рівень обслуговування, регулярне оновлення асортименту та дотримання стандартів якості продукції.

Асортимент магазинів налічує понад 3500 товарів, з яких більше 1000

представлені під власними торговими марками «АТБ». Завдяки зниженню витрат на логістику та рекламу, ціни на цю продукцію є нижчими за середньоринкові, при цьому якість не поступається відомим брендам. Щодня в магазинах мережі «АТБ» здійснюють покупки понад 4,5 мільйони українців. На початок 2025 року мережа «АТБ-маркет» налічувала 1257 магазинів.

В табл. 2.1 наведемо загальну характеристику ТОВ «АТБ-маркет».

Таблиця 2.1

Юридичний статус ТОВ «АТБ-маркет»

Назва	Характеристика
Повна форма	Товариство з обмеженою відповідальністю «АТБ-маркет»
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Код за ЄДРПОУ	30487219
Адреса розташування	м. Дніпро, проспект Олександра Поля, 40
Керівник	Шаповалова Наталія Андріївна
Розмір статутного капіталу	9930145 грн

Основні види діяльності ТОВ «АТБ-маркет»:

47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;

10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;

46.34 Оптова торгівля напоями;

46.35 Оптова торгівля тютюновими виробами;

46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;

47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах;

47.26 Роздрібна торгівля тютюновими виробами в спеціалізованих магазинах;

56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування [52].

Структура управління компанією побудована за лінійно-функціональною моделлю і складається з п'яти департаментів. Кожен з них виконує спеціалізовані обов'язки, відповідає за операційну діяльність та несе відповідальність за досягнення результатів.

Організаційна структура управління підприємством відображена на рис. 2.1.

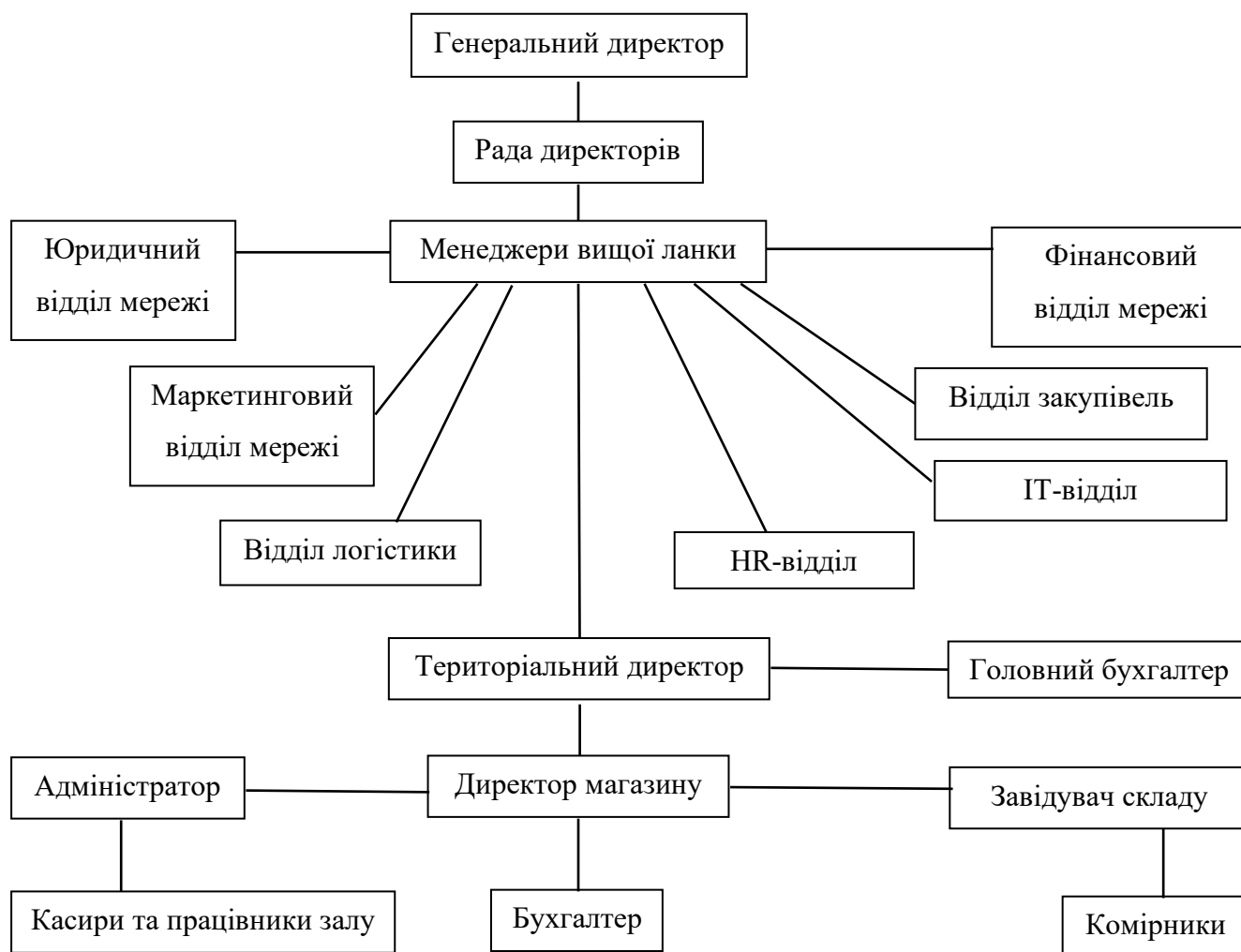

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «АТБ-маркет»

Розглянемо ключові складові організаційної структури «АТБ»:

- Генеральний директор – керує компанією та приймає основні стратегічні рішення.
- Рада директорів – дорадчий та наглядовий орган, який контролює діяльність компанії і підтримує генерального директора.
- Менеджери вищої ланки – відповідають за загальне керівництво ключовими напрямками діяльності підприємства.

2. Функціональні підрозділи:

- Відділ закупівель організовує співпрацю з постачальниками, обирає товари для продажу, контролює якість продукції та визначає умови контрактів.

- Маркетинговий відділ відповідає за просування бренду, реалізацію маркетингових кампаній, програми лояльності та акції. Він також проводить аналіз ринку та споживчих тенденцій.

- Логістичний відділ контролює ланцюги постачання, координує роботу логістичних центрів, складів і транспортних підрозділів. Це ключовий елемент структури, оскільки компанія забезпечує швидку доставку товарів до понад тисячі магазинів.

- HR-відділ відповідає за підбір, навчання та розвиток персоналу. Він проводить оцінку ефективності співробітників і підтримує корпоративну культуру.

- Юридичний відділ забезпечує дотримання законодавства, займається контрактною роботою та вирішує правові питання у відносинах з партнерами та клієнтами.

- Фінансовий відділ включає бухгалтерію та аналітичні підрозділи, які займаються бюджетуванням і фінансовою звітністю [7].

3. Регіональний рівень:

- Територіальний директор – координує діяльність декількох магазинів у регіоні, передає звітність керівництву.

4. Магазинний рівень (операційна діяльність):

- Директор магазину – повністю відповідає за роботу конкретного магазину.

- Адміністратор – слідкує за персоналом, роботою в залі, обслуговуванням клієнтів.

- Бухгалтер (магазину) – веде облік у межах конкретного магазину.

- Завідувач складу – організовує зберігання товарів на складі магазину.

- Комірники – фізично працюють на складі (прийом, розвантаження, інвентаризація).

- Касири та працівники залу – обслуговують клієнтів, викладають товари, підтримують порядок.

Отже, організаційна структура підприємства «АТБ-Маркет» має лінійно-

функціональний характер, що забезпечує чіткий розподіл повноважень і відповідальності за різні управлінські функції та прийняття рішень у вертикальному порядку. Управління організовано за лінійною схемою, а функціональні підрозділи управлінського апарату підтримують лінійних керівників у вирішенні управлінських завдань [7].

Лінійно-функціональна (комбінована) структура – даний вид організаційної структури є найбільш поширеним серед підприємств. Він передбачає лінійний тип підпорядкування підлеглих своєму керівнику. Важливою особливістю цього виду є те, що керівники є взаємопов'язаними між собою, приймають рішення спільно з метою ефективного досягнення поставлених перед ними задач підприємства. Цей вид гармонійно поєднує в собі елементи лінійної та функціональної організаційних структур. Він дозволяє швидко передавати інформацію серед працівників, має чітку структуру відповідальності, допомагає швидко приймати рішення та знаходити оптимальні, ефективні рішення виникаючих питань та проблем [46].

Проте, ця структура має й недоліки: можливі конфлікти між лінійними та функціональними керівниками через подвійну підлеглість; уповільнення процесу ухвалення рішень через необхідність узгодження з кількома керівниками; складність координації діяльності між підрозділами; а також ризик перевантаження функціональних служб дрібними питаннями, що може знижувати ефективність управління.

«АТБ-Маркет» створив потужну та масштабовану систему постачання, яка в основному орієнтована на українських виробників, доповнену товарами від надійних імпортерів. Компанія прагне до максимального контролю якості та цінової політики, що дозволяє їй зберігати лідерство серед дискаунтерів. Значна частина асортименту складається з продукції власних торгових марок, виготовленої за контрактами з українськими підприємствами, що допомагає зменшити витрати та пропонувати покупцям вигідні ціни.

Інформацію про основних постачальників ТОВ «АТБ-Маркет» по різних товарних групах наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Основні постачальники «АТБ-Маркет»

Товарна група	Основні постачальники	Примітки
Молочна продукція	«Молочний Альянс», «Лакталіс-Україна», «Галичина»	Йогурти, молоко, кефіри, сири
М'ясо та ковбасні вироби	«Миронівський хлібопродукт» (Наша Ряба), «Ювілейний», «Алан»	Курятина, ковбаси, м'ясні вироби
Овочі та фрукти	Українські фермери, «Агроф'южн», імпортери з Еквадору, Туреччини	Сезонні овочі, екзотичні фрукти
Кондитерські вироби	«АВК», «Конті», «Рошен»	Цукерки, печиво, шоколад
Бакалія (крупя, борошно)	«Агро-Союз», «АТК», «Зернопродукт МХП»	Борошно, рис, гречка, макарони
Побутова хімія та гігієна	«Біосфера», «Ельфа», імпортери (Nivea, Procter & Gamble)	Пральні порошки, мило, засоби для прибирання
Алкоголь	«Баядера Груп», «Шабо», імпорт з Іспанії, Франції, Італії	Вино, пиво, міцні напої
Товари для дому	«Зелений Птах», «Еко-Пак», китайські імпортери через локальних дистриб'юторів	Посуд, пакування, дрібна побутова техніка
Власні торгові марки (Private Label)	Контракти з українськими та іноземними виробниками під брендами: «Своя Лінія», «Розумний вибір», «De Luxe»	Широкий асортимент від харчових продуктів до побутової хімії

Для успішної діяльності на ринку роздрібної торгівлі та зміцнення своїх позицій компанія повинна не лише ефективно організувати внутрішні процеси, але й чітко усвідомлювати зовнішнє середовище, в якому вона працює. Одним із ключових аспектів цього середовища є конкуренція. Аналіз конкурентів дозволяє оцінити поточне становище компанії на ринку, виявити її сильні та слабкі сторони, а також знайти нові можливості для розвитку. Розглянемо основних конкурентів АТБ-Маркету та їхні особливості (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Основні конкуренти підприємства «АТБ-Маркет»

Конкурент	Характеристика
1	2
Сільпо (Fozzy Group)	Велика мережа супермаркетів середнього та преміум-сегменту. Акцент на якість, сервіс, атмосферу покупок. Вищі ціни порівняно з АТБ.
VARUS (Omega Group)	Мережа супермаркетів середнього цінового сегменту. Сильні позиції в Дніпрі, Києві, на південному сході України. Асортимент дещо ширший, ціни вище ніж в АТБ.
ЕКО Маркет	Регіональний гравець, орієнтований на середнього споживача. Відзначається доступними цінами, але має слабшу присутність і меншу впізнаваність порівняно з АТБ.

1	2
NOVUS	Мережа супермаркетів преміального формату. Основна конкуренція з АТБ у великих містах, у сегменті покупців із вищим доходом.
Метро Кеш енд Керрі	Оперує у форматі оптово-роздрібної торгівлі. Частково конкурує за дрібних підприємців, ресторани та покупців великими обсягами.
Рукавичка, Клас, Таврія В, Делві	Сильні на локальних ринках (Львів, Харків, Одеса), але не мають загальнонаціональної мережі, як АТБ.

Для глибшого розуміння відмінностей між АТБ-Маркетом та його основними конкурентами, варто здійснити порівняння за ключовими критеріями (табл.2.4).

Таблиця 2.4

Порівняльна таблиця основних характеристик АТБ та його конкурентів

Критерій	АТБ	Сільпо	VARUS	NOVUS
Ціни	Дуже низькі	Середні-високі	Середні	Високі
Формат	Дискаунтер	Супермаркет	Супермаркет	Преміум супермаркет
Асортимент	Широкий, базовий	Дуже широкий	Широкий	Дуже широкий
Географія	Вся Україна	Переважаю великі міста	Схід, Центр	Київ і великі міста
Онлайн-торгівля	Обмежено	Активно розвивається	Помірно	Активно розвивається

Аналіз основних конкурентів компанії «АТБ-Маркет» показує, що вона працює в умовах високої ринкової конкуренції, де присутні гравці різного масштабу та цінового позиціонування.

АТБ має конкурентні переваги завдяки широкій географії своєї діяльності, низьким цінам та орієнтації на масового споживача. Водночас, такі конкуренти, як Сільпо та NOVUS, пропонують преміальні формати з вищим рівнем обслуговування та розширеним асортиментом, що дозволяє їм залучати іншу цільову аудиторію. VARUS та ЕКО Маркет також орієнтуються на середній ціновий сегмент, проте поступаються АТБ за масштабом і впізнаваністю бренду. Локальні мережі, такі як Рукавичка, Клас, Таврія В та Делві, успішно конкурують на своїх регіональних ринках, проте не мають загальнонаціонального охоплення, що обмежує їхній вплив на всю країну.

Таким чином, незважаючи на сильну конкуренцію, «АТБ-Маркет» зберігає свої лідируючі позиції завдяки ефективній стратегії розвитку, ціновій політиці та орієнтації на потреби широких верств населення.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «АТБ-МАРКЕТ»

Ефективність роботи будь-якого підприємства в значній мірі залежить від його фінансово-економічного стану. Аналіз ключових показників діяльності дає змогу оцінити динаміку розвитку підприємства, виявити його сильні та слабкі сторони, а також обґрунтувати напрямки для подальшого вдосконалення управлінських рішень.

У табл. 2.5 наведено основні економічні показники діяльності ТОВ «АТБ-Маркет» за досліджуваний період 2022-2024 років.

Таблиця 2.5

Основні економічні показники діяльності підприємства

№	Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2023	2024	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.	148332869	181089665	208905300	60572431	40,84
2	Валовий прибуток, тис. грн.	37611845	47849817	56270396	18658524	49,61
3	Чистий прибуток, тис. грн.	2527690	-450399	3099374	571684	22,62
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	41738081,50	44284325	51009166,50	9271085	22,21
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	24773897,50	23868578,50	26221322	1447424,5	5,84
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	16964184	20405971,50	24773506,50	7809322,5	46,03
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	48872	44094	46084	-2788	-5,70
8	Фондовіддача	6,64	8,40	8,76	2,12	31,93
9	Фондомісткість	0,15	0,12	0,11	-0,04	-26,67
10	Фондоозброєність, тис. грн /ос.	456,90	489,06	517,25	60,35	13,21
11	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	3035,13	4106,90	4533,14	1498,01	49,36
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	8,74	8,87	8,43	-0,31	-3,55

У період з 2022 по 2024 рік ТОВ «АТБ-Маркет» продемонструвало позитивну динаміку у фінансово-економічному розвитку, що підтверджується зростанням більшості основних показників.

Чистий дохід підприємства зріс на 40,84%, що вказує на розширення обсягів продажу та стабільний попит на продукцію. Водночас валовий прибуток підвищився на 49,61%, а чистий прибуток – на 22,62%. Це свідчить про покращення ефективності операційної діяльності та прибутковості бізнесу після збитків у 2023 році.

Активи підприємства збільшилися на 22,21%, зокрема оборотні активи зросли на 46,03%. Це свідчить про активізацію господарської діяльності та покращення ліквідності. Невелике зростання необоротних активів (+5,84%) може вказувати на помірні інвестиції в основні засоби.

Попри зменшення чисельності працівників на 5,7%, підприємство змогло досягти зростання продуктивності праці на 49,36%. Це свідчить про підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Позитивною тенденцією є зростання фондівіддачі на 31,93% та зменшення фондомісткості на 26,67%, що свідчить про більш ефективне використання основних засобів. Крім того, покращилася фондоозброєність працівників, яка зросла на 13,21%.

Однак незначне зниження коефіцієнта оборотності оборотних активів на 3,55% може вказувати на уповільнення обороту товарних запасів або збільшення залишків, що потребує додаткового контролю.

У 2024 році фінансово-економічний стан ТОВ «АТБ-Маркет» можна оцінити як стабільно позитивний. Спостерігається зростання прибутковості, ефективності використання ресурсів та підвищення продуктивності праці, що свідчить про конкурентоспроможність підприємства та його стійке становище на ринку.

Для комплексної оцінки фінансово-економічного стану підприємства важливо проаналізувати не лише його доходи та прибутки, але й структуру активів і пасивів. Такий аналіз дає змогу виявити склад і динаміку майна підприємства, а також джерела його фінансування — як власні, так і залучені.

У табл. 2.6 наведено динаміку змін у структурі активів і пасивів ТОВ «АТБ-Маркет» за період 2022–2024 років.

Таблиця 2.6

Характеристика майна підприємства та джерел його формування за
балансом

Показники	На 31.12.2022		На 31.12.2023		На 31.12.2024		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АКТИВИ									
1. Необоротні активи:	23101572	56,2	24635585	51,9	27807059	51,0	4705487	20,4	-5,2
в т.ч. основні засоби	20763561	89,9	22365282	90,8	25308189	91,0	4544628	21,9	1,1
2. Оборотні активи	17979142	43,8	22832801	48,1	26714212	49,0	8735070	48,6	5,2
в т.ч. запаси	120060	0,7	8370136	36,7	10671534	40,0	10551474	8788,5	39,3
дебіторська заборгованість	940469	5,2	947043	4,2	1158517	4,3	218048	23,2	-0,9
грошові кошти	8423611	46,9	13515622	59,2	14884161	55,7	6460550	76,70	8,8
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	4980251	12,1	4529851	9,5	5269225	9,7	288974	5,8	-2,4
в т.ч. зареєстрований капітал	9930	0,2	9930	0,2	9930	0,2	0,00	0,0	0,0
нерозподілений прибуток	4970321	99,8	4519921	99,8	5259295	99,8	288974	5,8	0,0
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	8859351	21,6	8672402	18,3	9109090	16,7	249739	2,8	-4,9
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	27241112	66,3	34285683	72,2	40152082	73,6	12910970	47,4	7,3
БАЛАНС:	41080714	100	47487936	100	54530397	100	13449683	32,7	X

У період з 31 грудня 2022 року по 31 грудня 2024 року загальний баланс ТОВ «АТБ-Маркет» зріс на 13449,7 млн. грн, що становить 32,7% зростання. Цей приріст свідчить про позитивну динаміку розвитку компанії, яка продовжує розширювати свої економічні можливості. Однак зміни в структурі активів і пасивів вказують на певні тенденції та стратегічні орієнтири, які можуть мати як позитивні, так і ризикові наслідки для підприємства.

Необоротні активи підприємства зросли на 20,4%, що свідчить про стабільний розвиток основних засобів і довгострокових інвестицій. Проте їх частка в загальній структурі активів зменшилася на 5,2 п.с., що може свідчити про

перерозподіл акцентів на користь оборотних активів. Основні засоби залишаються найбільшим елементом необоротних активів, але їх частка в загальному обсязі активів також дещо знизилася, що може відображати процеси модернізації та зростаючу потребу в більш швидко обігових ресурсах.

Що стосується оборотних активів, їх загальний обсяг зріс на 48,6%, а частка в загальних активах досягла 49,0%, що свідчить про суттєве покращення ліквідності підприємства. Особливо вражаючим є зростання запасів, які збільшилися майже в 88 разів. Це може свідчити про активне нарощування товарних запасів, що є позитивним сигналом для забезпечення виробничого процесу та готовності задовольнити потреби ринку. Однак значне збільшення запасів також може вказувати на можливі проблеми з їх реалізацією, якщо ринок не зможе швидко поглинути таку кількість продукції.

Серед інших оборотних активів, грошові кошти підприємства зросли на 76,7%, що свідчить про позитивну динаміку в підвищенні платоспроможності та фінансової стійкості компанії. Зростання запасу грошових коштів також вказує на готовність підприємства фінансувати свої поточні потреби та покривати короткострокові зобов'язання. Однак слід врахувати, що таке збільшення може також свідчити про певне уповільнення в реалізації товарів, що може негативно вплинути на загальну ефективність підприємства.

Дебіторська заборгованість зросла на 23,2%, що є дещо меншим, ніж зростання запасів, проте все ще свідчить про можливе збільшення фінансових ризиків, пов'язаних із термінами отримання платежів від клієнтів. Однак питома вага дебіторської заборгованості зменшилася на 0,9 п.с., що вказує на певне покращення в обігу дебіторських рахунків.

З точки зору пасивів, власний капітал підприємства зріс на 5,8%, проте його частка в загальній структурі пасивів зменшилася на 2,4 п.с.. Це свідчить про зростаючу залежність від зовнішніх джерел фінансування. Водночас нерозподілений прибуток залишився основним джерелом формування власного капіталу, що є позитивним сигналом, оскільки вказує на здатність підприємства генерувати прибуток і накопичувати його для подальшого розвитку.

Довгострокові зобов'язання підприємства залишаються відносно стабільними, зростаючи на 2,8%. Проте їх частка в загальній структурі пасивів зменшилася на 4,9 п.с.. Це може свідчити про зниження рівня довгострокової фінансової стабільності та більшу залежність від короткострокового фінансування.

Поточні зобов'язання значно зросли на 47,4%, що є важливим сигналом для керівництва щодо необхідності більш ретельного контролю за ліквідністю підприємства. Зростання короткострокових зобов'язань може бути пов'язане з підвищеними вимогами до фінансування поточних операцій, але також вказує на можливе збільшення фінансових ризиків у разі виникнення труднощів із виконанням зобов'язань у короткостроковій перспективі.

В цілому, структура активів і пасивів ТОВ «АТБ-Маркет» за 2022–2024 роки свідчить про зростання активів, що позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства. Однак значне зростання поточних зобов'язань потребує особливої уваги до управління короткостроковою ліквідністю і фінансовими ризиками, щоб уникнути потенційних проблем з оплатою поточних зобов'язань.

Для більш глибокого розуміння ефективності діяльності підприємства необхідно проаналізувати механізм формування його фінансових результатів. У табл. 2.7 наведені основні показники, які впливають на кінцевий фінансовий результат. Аналіз цих показників дає змогу оцінити, як змінювалася структура доходів і витрат підприємства протягом досліджуваних років, а також виявити ключові чинники, що вплинули на прибутковість.

Таблиця 2.7

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ
«АТБ-Маркет»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024		
					+, -
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	148332869	181089665	208905300	60572431	40,84
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	110721024	133239848	152634904	41913880	37,86
Валовий: прибуток (збиток)	37611845	47849817	56270396	18658524	49,61

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6
Інші операційні доходи	1196654	1125906	1349664	153010	12,79
Адміністративні витрати	11026796	23972873	21255540	10228744	92,76
Витрати на збут	22040993	23012908	28844969	6803976	30,87
Інші операційні витрати	1115154	1386650	2340426	1225272	109,87
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	4625556	603292	5179305	553749	11,97
Фінансові витрати	1648708	1708397	1853781	205073	12,44
Інші витрати	29941	20021	86714	56773	189,62
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	3356764	-210779	4144676	7879122	23,47
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	2527690	-450399	3099374	571684	22,62

Аналіз механізму формування фінансових результатів підприємства за 2022–2024 роки показує стабільне зростання його економічної активності та прибутковості. Протягом цього періоду чистий дохід від реалізації продукції зріс на 40,84 %, що свідчить про успішну комерційну діяльність та збільшення обсягів продажу. Одночасно собівартість реалізованої продукції підвищилася на 37,86 %, що, хоча й відображає зростання виробничих витрат, не завадило підприємству досягти приросту валового прибутку майже на 50 %.

Спостерігається значне зростання витрат за статтями адміністративних (на 92,76 %), збутових (на 30,87 %) та інших операційних витрат (на 109,87 %). Це свідчить про збільшення загального обсягу операційної діяльності, але також може вказувати на потребу в посиленні контролю за витратами. Незважаючи на це, фінансовий результат від операційної діяльності продемонстрував позитивну динаміку, зростаючи на 11,97 %.

Фінансові витрати підприємства зросли помірно на 12,44%, проте інші витрати збільшилися майже втричі, що призвело до коливань прибутковості у 2023 році – в цей період підприємство навіть зазнало збитків. Однак у 2024 році ситуація покращилася: фінансовий результат до оподаткування перевищив 4,1 млн грн, а чистий прибуток склав майже 3,1 млн грн, що на 22,62% більше, ніж у 2022 році. Це свідчить про здатність підприємства швидко відновлювати ефективність і адаптуватися до змін у ринкових умовах.

Для комплексного аналізу фінансового стану підприємства

використовуються основні фінансово-економічні показники, які відображають рівень ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. У табл. 2.8 наведені значення цих показників за 2022–2024 роки, що дозволяє відстежувати їх динаміку та виявляти тенденції у фінансовому розвитку підприємства.

Таблиця 2.8

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «АТБ-Маркет»

Показники	Роки			Відхиленн я 2024 р. до 2022 р. +,-
	2022	2023	2024	
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,66	0,67	0,67	0,01
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,31	0,39	0,37	0,06
3. Чистий оборотний капітал	-9261970	-11452882	-13437870	-4175900
4. Коефіцієнт автономії	0,12	0,10	0,10	-0,02
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	0,14	0,11	0,11	-0,03
6. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	-1,01	-0,88	-0,84	0,17
7. Коефіцієнт оборотності активів	3,55	4,09	4,10	0,55
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	31,19	38,08	42,64	11,45
9. Рентабельність господарської діяльності, %	1,72	-0,25	1,50	-0,22
10. Рентабельність власного капіталу, %	53,15	-9,47	63,26	10,11
11. Рентабельність продукції, %	25,36	26,42	26,94	1,58

Аналіз динаміки фінансових показників ТОВ «АТБ-Маркет» за період 2022–2024 років свідчить про суперечливу фінансову ситуацію підприємства.

Коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 0,66 у 2022 році до 0,67 у 2024 році, що є незначним покращенням (+0,01), проте все ще залишається нижчим за нормативне значення. Коефіцієнт абсолютної ліквідності підвищився з 0,31 до 0,37 (+0,06), що вказує на поліпшення здатності підприємства виконувати зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів. Однак чистий оборотний капітал залишається негативним і зріс з -9261970 грн до -13437870 грн (зниження на -4175900 грн), що свідчить про ризик втрати платоспроможності.

Коефіцієнт автономії знизився з 0,12 до 0,10, що становить зменшення на

0,02, тоді як коефіцієнт фінансової стабільності зменшився з 0,14 до 0,11 (зниження на 0,03). Це свідчить про зростання фінансової залежності від зовнішніх джерел. У той же час показник забезпеченості власними засобами покращився з -1,01 до -0,84, що є зростанням на 0,17, хоча він все ще залишається від'ємним. Це вказує на недостатність власного капіталу для фінансування активів.

Ефективність використання ресурсів значно зросла: коефіцієнт оборотності активів підвищився з 3,55 до 4,10 (зростання на 0,55), а оборотність власного капіталу – з 31,19 до 42,64 (зростання на 11,45). Це свідчить про поліпшення ділової активності підприємства.

У 2023 році рентабельність господарської діяльності знизилася до -0,25%, але в 2024 році вона зросла до 1,50%. Це лише на 0,22 відсоткових пункти нижче рівня 2022 року (1,72%), що свідчить про поступове відновлення показника. Рентабельність власного капіталу значно зросла з 53,15% до 63,26%, що є збільшенням на 10,11 пункти і вказує на підвищення прибутковості підприємства. Також покращилася рентабельність продукції – з 33,97% у 2022 році до 36,87% у 2024 році, що становить зростання на 2,90 відсотка і є позитивною динамікою.

Загалом ТОВ «АТБ-Маркет» показує позитивні результати в прибутковості та ефективності використання активів. Однак компанія все ще залежить від зовнішнього фінансування і стикається з проблемами ліквідності. Це вимагає вжиття заходів для зміцнення фінансової стійкості та поліпшення структури капіталу.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства є ключовим етапом для оцінки його економічного стану та ефективності роботи. Головною метою цього аналізу є виявлення тенденцій розвитку, оцінка досягнутих фінансових показників та визначення факторів, які вплинули на зміни в результативності підприємства.

Ресурсне забезпечення підприємства є ключовим чинником його стабільного

функціонування та розвитку. Воно охоплює комплекс матеріальних, фінансових, трудових та інформаційних ресурсів, які підприємство використовує для виконання своїх завдань. Аналіз ресурсного забезпечення дає змогу оцінити ефективність використання наявних ресурсів, виявити можливості для їх оптимізації та підвищення загальної продуктивності.

У табл. 2.9 представлені основні показники оцінки ресурсного забезпечення підприємства ТОВ «АТБ-маркет», які дозволяють проаналізувати зміни у використанні активів та ефективності праці.

Таблиця 2.9

Оцінка ресурсного забезпечення ТОВ «АТБ-маркет»

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	24773897,50	23868578,50	26221322	1447424,5	5,84
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	16964184	20405971,50	24773506,50	7809322,5	46,03
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	48872	44094	46084	-2788	-5,70
Фондоозброєність, тис. грн./ос.	456,90	489,06	517,25	60,35	13,21
Фондовіддача	6,64	8,40	8,76	2,12	31,93
Матеріаловіддача	540,86	622,24	403,96	-136,9	-25,31
Матеріаломісткість	0,002	0,002	0,003	0,001	50,0
Продуктивність праці, тис. грн./ос.	3035,13	4106,90	4533,14	1498,01	49,36
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	8,74	8,87	8,43	-0,31	-3,55
Тривалість обороту оборотних засобів, днів	41,19	40,59	42,70	1,51	3,67
Рентабельність використання осн. оборотних засобів, %	6,43	-1,07	6,38	-0,05	-0,78
Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн.	327,75	662,94	624,74	296,99	90,61

Аналіз ресурсного забезпечення підприємства ТОВ «АТБ-маркет» за період 2022-2024 років виявив певні зміни в основних показниках.

У 2024 році середньорічна вартість необоротних активів зросла на 5,84% у порівнянні з 2022 роком, що свідчить про позитивні тенденції в обсязі основних засобів та інвестиціях у довгострокові активи. Водночас середньорічна вартість оборотних активів збільшилася на 46,03%, що вказує на суттєве зростання товарообігу, а також на збільшення запасів, дебіторської заборгованості чи грошових коштів.

Чисельність працівників за три роки зменшилася на 5,70%, що може свідчити про скорочення штату або впровадження автоматизації та технологічних змін. Це також відображається в підвищенні фондоозброєності, яка зросла на 13,21%. Зростання фондівіддачі на 31,93% свідчить про більш ефективне використання основних засобів у процесі отримання прибутку.

Водночас, матеріаловіддача зменшилася на 25,31%, що може свідчити про зростання витрат на матеріали або зниження їх ефективності в процесі виробництва. Матеріаломісткість зросла на 0,001 пункти, що також може вказувати на зміни.

Продуктивність праці значно зросла на 49,36%, що є позитивним показником покращення ефективності використання трудових ресурсів. Проте коефіцієнт оборотності оборотних активів знизився на 3,55%, що свідчить про уповільнення обороту цих активів. Це також відображається в збільшенні тривалості обороту оборотних засобів на 3,67%.

Рентабельність використання основних і оборотних засобів знизилася на 0,78 пункти, що вказує на незначне погіршення ефективності активів у створенні прибутку. Щодо заробітної плати, вона зросла на 90,61%, що може свідчити про підвищення рівня оплати праці або зміни в структурі витрат на персонал.

В цілому, підприємство ТОВ «АТБ-маркет» демонструє позитивні результати в ряді показників, зокрема в продуктивності праці, фондівіддачі та зростанні оборотних активів. Проте існують і негативні тенденції, такі як зниження матеріаловіддачі та ефективності оборотності активів, які потребують уваги для

подальшого покращення діяльності підприємства.

Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства є ключовим інструментом для аналізу його фінансової стабільності та здатності виконувати зобов'язання як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективах. Ліквідність підприємства показує, наскільки швидко воно може перетворити свої активи на грошові кошти для покриття поточних зобов'язань. Це є критично важливим для забезпечення безперервної діяльності та уникнення ризиків дефолту або втрати платоспроможності.

У табл. 2.10 наведені ключові показники, що характеризують ліквідність та платоспроможність підприємства ТОВ «АТБ-маркет».

Таблиця 2.10

Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «АТБ-маркет»

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.
	2022	2023	2024	
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,66	0,67	0,67	0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,34	0,42	0,40	0,06
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,31	0,39	0,37	0,06
Коефіцієнт загальної платоспроможності (автономії)	0,12	0,10	0,10	-0,02
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,14	0,11	0,11	-0,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,86	-2,53	-2,55	-0,69

Фінансовий аналіз ліквідності та платоспроможності ТОВ «АТБ-маркет» за період 2022-2024 років виявив ряд проблем. Коефіцієнт поточної ліквідності залишався стабільним на рівні 0,66-0,67, що значно нижче оптимального діапазону (1,0-1,5). Це свідчить про недостатність оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності зріс з 0,34 у 2022 році до 0,42 у 2023 році, але знову знизився до 0,40 у 2024 році. Це вказує на певне покращення фінансової гнучкості, проте рівень залишається критичним. Коефіцієнт абсолютної ліквідності також підвищився з 0,31 до 0,37, але все ще залишається низьким, що обмежує можливості швидкого покриття зобов'язань.

Коефіцієнт загальної платоспроможності (автономії) знизився з 0,12 до 0,10 (-0,02), що свідчить про зростання фінансових ризиків та залежність від зовнішніх

джерел фінансування. Коефіцієнт фінансової стійкості також зменшився з 0,14 до 0,11 (-0,03), що вказує на зниження рівня забезпеченості власними ресурсами. Найбільше негативні зміни спостерігаються у коефіцієнті маневреності власного капіталу, який впав з -1,86 до -2,55 (-0,69), що свідчить про низьку ефективність використання власних коштів.

В цілому, аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «АТБ-маркет» вказує на певні труднощі з фінансовою стійкістю підприємства, хоча ліквідність залишається на стабільному рівні.

Аналіз доходів та операційних витрат підприємства є ключовим для оцінки ефективності його діяльності. Цей процес дозволяє виявити основні фактори, які впливають на фінансові результати, а також оцінити стабільність і здатність підприємства генерувати прибуток. Розуміння змін у структурі доходів і витрат сприяє прогнозуванню майбутніх фінансових показників, плануванню бюджетів та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації витрат, збільшення доходів і покращення рентабельності.

У табл. 2.11 представлені основні показники, які відображають доходи та операційні витрати компанії ТОВ «АТБ-маркет».

Таблиця 2.11

Характеристика доходів та операційних витрат ТОВ «АТБ-маркет»

Показник	Роки						Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	2022		2023		2024				
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	148332869	99,20	181089665	99,38	208905300	99,36	60572431	40,84	0,16
Інші операційні доходи	1196654	0,80	1125906	0,62	1349664	0,64	153010	12,79	-0,16
Разом доходи	149529523	100	182215571	100	210254964	100	60725441	40,63	X
Матеріальні витрати	274256	0,76	291028	0,58	517139	0,95	242883	88,56	0,19
Витрати на оплату праці	16017786	44,67	29231586	58,35	28790480	52,94	12772694	79,74	8,27

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Відрахування на соціальні заходи	1791658	5,00	1926107	3,84	2669669	4,91	878011	49,01	-0,09
Амортизація	3162392	8,82	4134481	8,25	4303821	7,91	1141429	36,09	-0,91
Інші операційні витрати	14615500	40,71	14517647	28,98	18099856	33,29	3484356	23,84	-7,42
Разом витрати	35861592	100	50100849	100	54380965	100	18519373	51,64	X

Аналіз динаміки доходів і витрат ТОВ «АТБ-маркет» за період 2022-2024 років, свідчить про значне зростання доходів: чистий дохід від реалізації продукції у 2024 році зріс на 40,84%, досягнувши 208 905 300 тис. грн. Це вказує на стабільне розширення обсягів продажів компанії. Інші операційні доходи також показали зростання на 12,79%. Хоча їх частка в загальному доході залишається невеликою, приріст цих доходів свідчить про наявність додаткових джерел прибутку. Загальні доходи підприємства зросли на 40,63%, що підтверджує позитивну динаміку його розвитку.

Водночас витрати підприємства зазнали суттєвих змін. Матеріальні витрати зросли на 88,56%, досягнувши 517 139 тис. грн у 2024 році. Це може бути пов'язано з розширенням виробничих потужностей або зростанням вартості сировини. Витрати на оплату праці також зросли на 79,74%, що, ймовірно, викликано підвищенням заробітних плат. Відрахування на соціальні заходи зросли на 49,01%, що свідчить про зростання соціальних витрат для працівників.

Амортизаційні витрати зросли на 36,09%, що, ймовірно, пов'язано зі збільшенням вартості основних засобів підприємства. Інші операційні витрати підвищилися на 23,84%, що свідчить про зростання загальних витрат на управлінські, маркетингові та інші поточні операції. Загальні витрати підприємства зросли на 51,64%, що відображає збільшення обсягів операційної діяльності.

Отже, ТОВ «АТБ-маркет» демонструє значне зростання доходів, але також і суттєве збільшення витрат. Це свідчить про активне розширення діяльності підприємства, проте зростання витрат вимагає уважного контролю для забезпечення фінансової стабільності.

Оцінка ефективності господарської діяльності підприємства є ключовим

елементом фінансового аналізу, оскільки дозволяє визначити, наскільки ефективно використовуються ресурси для досягнення економічних результатів. Для цього застосовуються різноманітні показники, які відображають рівень отриманого прибутку, рентабельності, а також ефективності використання активів і ресурсів підприємства.

У табл. 2.11 представлені основні показники оцінки ефективності господарської діяльності ТОВ «АТБ-маркет».

Таблиця 2.12

Показники оцінки ефективності господарської діяльності ТОВ «АТБ-маркет»

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р., +/-
	2022	2023	2024	
Коефіцієнт рентабельності активів	0,06	-0,01	0,06	0
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,53	-0,09	0,63	0,10
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,25	0,26	0,27	0,01
Рентабельність господарської діяльності, %	1,72	-0,25	1,50	-0,22

Аналіз показників ефективності ТОВ «АТБ-маркет» за період 2022-2024 років свідчить про загальне покращення фінансових результатів. Коефіцієнт рентабельності активів стабілізувався на рівні 0,06, що вказує на відновлення прибутковості після спаду у 2023 році. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу значно зріс на 0,10, досягнувши 0,63 у 2024 році, що свідчить про більш ефективне використання власних ресурсів. Коефіцієнт рентабельності продукції також покращився на 0,01, досягнувши 0,27.

Рентабельність господарської діяльності знизилася на 0,22 пункти, що може свідчити про зростання операційних витрат або зниження маржинальності основної діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що підприємство ТОВ «АТБ-маркет»

продовжує покращувати свою ефективність, незважаючи на зростання витрат, зокрема завдяки підвищенню рентабельності продукції та власного капіталу. Проте слід звернути увагу на зниження рентабельності господарської діяльності, що вимагає додаткового аналізу та можливих коригувальних заходів.

Аналіз показників оборотності активів є ключовим елементом оцінки фінансової діяльності підприємства (табл. 2.13). Оцінка цих показників не лише сприяє покращенню внутрішнього фінансового управління, але й демонструє інвесторам і кредиторам ефективність роботи підприємства, а також його здатність підтримувати ліквідність і фінансову стабільність.

Таблиця 2.13

Оцінка ефективності оборотних активів підприємства ТОВ «АТБ-маркет»

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р., +/-
	2022	2023	2024	
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	3,55	4,09	4,10	0,55
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	8,74	8,87	8,43	-0,31
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	41,19	40,59	42,70	1,51
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	109,45	191,88	198,43	88,98
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	5,49	6,09	5,81	0,32
Оборотність запасів, оборотів	18,10	21,32	21,94	3,84
Тривалість одного обороту запасів, днів	19,89	16,89	16,41	-3,48

Аналіз показників ефективності оборотних активів підприємства за період 2022-2024 років виявляє позитивні тенденції. Коефіцієнт оборотності активів зріс на 0,55, досягнувши 4,10, що свідчить про покращення ефективності використання всіх активів. Оборотність запасів також зросла на 3,84, досягнувши 21,94 оборотів, що скоротило тривалість їх обігу на 3,48 днів (до 16,41 днів) і вказує на швидший обіг товарів. Проте, коефіцієнт оборотності оборотних активів знизився на 0,31, до 8,43, а тривалість одного обороту оборотних активів збільшилася на 1,51 днів. Це може свідчити про уповільнення обігу грошових коштів.

Оборотність дебіторської заборгованості зросла на 88,98 оборотів, досягнувши 198,43, що свідчить про поліпшення управління дебіторською заборгованістю. Оборотність кредиторської заборгованості підвищилася на 0,32

обороту, до 5,81, що може вказувати на покращення умов розрахунків з постачальниками.

Загалом, підприємство покращило ефективність використання оборотних активів, що сприяє підвищенню його фінансової стійкості та оптимізації операційної діяльності.

Оцінка кредитоспроможності є надзвичайно важливою для визначення його можливостей у залученні додаткових фінансових ресурсів, веденні переговорів з банками та іншими фінансовими установами, а також для формування довіри з боку партнерів і інвесторів. Для ТОВ «АТБ-маркет» цей аналіз передбачає оцінку ряду фінансових показників, які свідчать про можливість своєчасного виконання фінансових зобов'язань.

У табл.2.14 наведено оцінку кредитоспроможності підприємства ТОВ «АТБ-маркет».

Таблиця 2.14

Оцінка кредитоспроможності підприємства ТОВ «АТБ-маркет»

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024 р. до 2022 р., +/-
Коефіцієнт покриття відсотків	2,81	0,35	2,79	-0,02
Коефіцієнт покриття боргу	2,03	0,18	-	-2,03
Коефіцієнт загальної заборгованості	0,66	0,72	0,74	0,08
Частка довгострокових зобов'язань у пасивах	0,22	0,18	0,17	-0,05
Коефіцієнт забезпеченості зобов'язань активами	6,64	5,48	5,99	-0,65

Аналіз показників кредитоспроможності ТОВ «АТБ-маркет» за період 2022-2024 років показує змішані результати. Коефіцієнт покриття відсотків майже відновився до рівня 2022 року, підвищившись до 2,79 (-0,02), що свідчить про поліпшення здатності компанії покривати відсоткові витрати. Однак коефіцієнт покриття боргу зник зі звітності, що може вказувати на повне погашення довгострокових боргових зобов'язань або зміну структури фінансування (-2,03).

Коефіцієнт загальної заборгованості зріс на 0,08, досягнувши значення 0,74, що свідчить про зростаючу залежність від зовнішнього фінансування. Частка довгострокових зобов'язань у пасивах зменшилася на 0,05, досягнувши 0,17, що вказує на переважне використання короткострокових зобов'язань. Коефіцієнт

забезпеченості зобов'язань активами знизився на 0,65, досягнувши 5,99, що свідчить про зменшення захищеності кредиторів активами підприємства.

Загалом, оцінка кредитоспроможності підприємства свідчить про зниження фінансової стабільності, що вимагає посилення контролю за борговими зобов'язаннями та перегляду фінансової політики для забезпечення платоспроможності в довгостроковій перспективі.

2.4. Напрями покращення фінансових результатів підприємства

Для покращення фінансових результатів ТОВ «АТБ-Маркет» важливо зосередитися на кількох основних напрямках, які сприятимуть підвищенню ефективності операційної діяльності та покращенню рентабельності.

1. Оптимізація матеріаловіддачі та підвищення ефективності використання активів:

- запровадження сучасних технологій обліку та контролю запасів, таких як автоматизовані системи управління складом (WMS), дозволяє скоротити час обігу товарів і зменшити втрати від псування продукції;
- оптимізація асортиментної політики допоможе знизити частку малоприбуткових товарів, що, в свою чергу, підвищить маржинальність основної діяльності та зменшить витрати на зберігання продукції;
- використання автоматизованих систем управління логістикою сприятиме прискоренню товарообігу, зокрема через впровадження RFID-технологій для відстеження товарів у режимі реального часу;
- запровадження системи контролю витрат підвищить операційну ефективність, передбачаючи автоматизацію процесів контролю та аналізу витрат.

2. Підвищення рентабельності основної діяльності:

- зниження операційних витрат шляхом оптимізації внутрішніх бізнес-процесів, автоматизації ключових функцій та скорочення непрямих витрат.
- збільшення маржинальності товарів через перегляд цінової політики, впровадження програм лояльності та розширення асортименту продукції з високою

доданою вартістю.

- підвищення ефективності маркетингових кампаній для стимулювання продажів, зокрема шляхом використання цифрових каналів та персоналізованих пропозицій.

- застосування сучасних технологій для зменшення операційних витрат (автоматизація процесів, цифровізація), що дозволить знизити витрати на персонал і підвищити рентабельність.

Зниження операційних витрат є одним із найефективніших способів підвищення фінансової ефективності підприємства. Оптимізуючи бізнес-процеси, скорочуючи витрати на логістичне обслуговування, зменшуючи витрати на енергоносії та впроваджуючи нові технології для автоматизації певних процесів, можна знизити операційні витрати на 5%. Це не лише дозволить зекономити кошти, але й зберегти конкурентоспроможність, зменшуючи витрати, які не впливають на якість товарів і послуг.

Зниження операційних витрат: $54380965 * 5\% = 2719048,25$ тис.грн

Підвищити маржинальність товарів можна шляхом зміни асортименту, заміни малоприбуткових товарів на більш рентабельні, а також коригування цінової політики. Збільшення маржі на 2% суттєво підвищить прибутковість від продажу кожної одиниці товару, що дозволить компанії отримувати більше прибутку з кожної транзакції.

Збільшення маржі: $208905300 * 2\% = 4178106$ тис.грн

Це суттєво збільшить валовий прибуток без необхідності підвищувати обсяги продажів.

Маркетингові кампанії відіграють ключову роль у стимулюванні попиту та збільшенні доходів. Застосування персоналізованих пропозицій, таргетованої реклами та омніканальності (використання різних комунікаційних каналів) дозволяє залучити більше споживачів і підвищити обсяги продажів. Це, в свою чергу, сприяє зростанню попиту та, відповідно, доходів.

Маркетингові кампанії: $3099374 * 10\% = 309937,4$ тис.грн

Загальний приріст прибутку: $2719048,25 + 4178106 + 309937,4 = 7207091,65$

тис.грн

Отже, прогнозований приріст прибутку підприємства становить 7207091,65 тис.грн, що свідчить про суттєве покращення фінансових показників, незважаючи на відносно незначні зміни в операційній діяльності та маркетингових кампаніях.

Для успішного впровадження заходів, спрямованих на підвищення операційної ефективності та рентабельності, необхідно здійснити певні капіталовкладення, а саме витрати, пов'язані зі зменшенням операційних витрат, підвищенням маржинальності товарів та покращенням ефективності маркетингових кампаній.

Для впровадження сучасних технологій обліку та контролю запасів у мережі «АТБ-Маркет» доцільно використовувати автоматизовані системи управління складом (WMS). Ці системи здатні суттєво скоротити час обігу товарів, зменшити втрати від псування продукції, підвищити точність обліку запасів та загальну ефективність управління логістикою.

Основні витрати, пов'язані з впровадженням WMS, включають придбання ліцензій на програмне забезпечення, серверне обладнання, установку та налаштування систем, а також навчання персоналу. Оскільки мережа «АТБ-Маркет» налічує 1257 магазинів і понад 46,000 працівників, загальні витрати на впровадження таких технологій є значними, проте вони швидко окупаються завдяки оптимізації логістичних процесів і зниженню втрат.

Детальний розподіл витрат наведено в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Витрати на впровадження сучасних технологій для обліку та контролю запасів (WMS)

Стаття витрат	Кількість магазинів	Витрати на один магазин, тис. грн	Загальні витрати, тис. грн
Придбання ліцензій на програмне забезпечення WMS	1257	120	150840
Серверне обладнання та мережеве обладнання	1257	180	226260
Встановлення та налаштування систем	1257	60	75420
Навчання персоналу	46084	0,5	23042
Всього:			475562

Для підвищення ефективності логістичних процесів у мережі «АТБ-Маркет» доцільно запровадити автоматизацію, зокрема, використання технології RFID (радіочастотна ідентифікація). Це дозволить значно поліпшити точність обліку товарів, прискорити інвентаризаційні процеси, зменшити втрати від крадіжок і помилок при обробці замовлень, а також покращити контроль за рухом товарів.

RFID-технологія забезпечує автоматичне зчитування даних про товари, що знижує трудовитрати, підвищує швидкість обслуговування клієнтів і зменшує операційні витрати. Крім того, важливо інтегрувати цю систему з уже впровадженою системою WMS для забезпечення безперебійної передачі даних про товарні залишки.

Основні витрати на впровадження автоматизації логістичних процесів наведені в табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Витрати на автоматизацію логістичних процесів (включаючи RFID)

Стаття витрат	Кількість магазинів	Витрати на один магазин, тис. грн	Загальні витрати, тис. грн
Закупівля RFID обладнання	1257	100	125700
Інтеграція з системою WMS	1257	40	50280
Технічне обслуговування та підтримка	1257	20	25140
Навчання персоналу	46084	0,2	9217
Всього:			210337

Оптимізація асортиментної політики є одним із ключових напрямів покращення фінансових результатів підприємства. Вона дозволяє зосередити ресурси на найбільш прибуткових товарах, зменшити витрати на зберігання низькорентабельних позицій і підвищити загальну маржинальність.

Для досягнення цієї мети необхідно провести детальний аналіз рентабельності товарних груп, виявити найбільш популярні та прибуткові позиції, а також адаптувати асортимент до актуальних ринкових трендів. Крім того, важливо інвестувати в підготовку персоналу для роботи з оновленим асортиментом і впровадження нових стратегій продажів.

Основні витрати на оптимізацію асортиментної політики представлені в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Витрати на оптимізацію асортиментної політики

Стаття витрат	Витрати, тис. грн
Аналітичне дослідження рентабельності товарів	30000
Розробка та впровадження стратегії оптимізації асортименту	20000
Маркетингові дослідження ринкових трендів	15000
Підготовка персоналу (тренінги, семінари)	5000
Всього:	70000

Для забезпечення ефективного контролю витрат необхідно впровадити автоматизовані системи моніторингу та аналізу, які дозволять швидко реагувати на відхилення від бюджету, виявляти неефективні статті витрат і підвищувати загальну фінансову стабільність підприємства.

Такі системи включають програмне забезпечення для відстеження фінансових потоків, аналітичні платформи для прогнозування витрат, а також навчання персоналу для ефективного використання цих інструментів. Це допоможе зменшити ризики непередбачених витрат, підвищити прозорість фінансового управління та забезпечити кращу рентабельність.

Основні витрати на автоматизацію процесів контролю за витратами представлені в табл. 2.18.

Таблиця 2.18

Витрати на автоматизацію процесів контролю за витратами

Стаття витрат	Витрати, тис. грн
Впровадження систем контролю витрат	25000
Підключення до фінансових аналітичних платформ	15000
Навчання персоналу	5000
Всього:	45000

Для підвищення рентабельності основної діяльності підприємства необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію бізнес-процесів, розширення клієнтської бази та підвищення ефективності маркетингових зусиль. Це включає впровадження програм лояльності, що дозволяє збільшити середній чек і частоту покупок постійних клієнтів, оптимізацію внутрішніх бізнес-процесів для зменшення витрат часу і ресурсів, а також використання цифрових маркетингових інструментів для залучення нових клієнтів.

Таблиця 2.19

Витрати на підвищення рентабельності основної діяльності

Стаття витрат	Витрати, тис. грн
Оптимізація внутрішніх бізнес-процесів	40000
Програми лояльності	30000
Цифрові маркетингові кампанії	50000
Впровадження автоматизованих систем обробки даних	30000
Всього:	150000

Крім того, важливим елементом є впровадження автоматизованих систем обробки даних, що забезпечують точний облік та аналіз фінансових потоків, дозволяючи більш ефективно планувати та контролювати витрати.

Основні витрати на ці заходи наведено в табл. 2.19.

Загалом витрати для запроваджених заходів складають:
 $475562+210337+70000+45000+15000=815899$ тис.грн

Ці витрати відображають ключові інвестиції, необхідні для реалізації комплексних змін у діяльності підприємства. Вони спрямовані на оптимізацію використання матеріалів, підвищення оборотності активів, зменшення операційних витрат та збільшення маржинальності основної діяльності.

Таблиця 2.20

Прогнозований дохід та економічний ефект від запровадження заходів для
 «АТБ-Маркет»

Показник	Сума, тис.грн
Скорочення операційних витрат (5%)	2719048,25
Підвищення маржинальності товарів(2%)	4178106
Збільшення доходу від маркетингових кампаній (10%)	309937,4
Загальний приріст прибутку	7207091,65
Загальні інвестиції	815899
Чистий економічний ефект	6391192,65

Прогнозовані фінансові результати після впровадження комплексу заходів, спрямованих на підвищення операційної ефективності та рентабельності підприємства, вказують на значний потенціал для поліпшення фінансових показників навіть за умов помірних інвестицій. Основними напрямками оптимізації є зменшення операційних витрат, підвищення маржинальності товарів та збільшення доходів від маркетингових кампаній. Очікується, що загальний приріст прибутку складе 7207091,65 тис. грн, що є вагомим показником для підприємства.

Після врахування необхідних капіталовкладень у розмірі 815899 тис. грн, чистий економічний ефект становитиме 6391192,65 тис. грн, що становить приблизно 3,06% від чистого доходу 2024 року, який складав 208905300 тис.грн. Це підкреслює ефективність запропонованих заходів та їх потенціал для довгострокового покращення фінансових показників.

Термін окупності інвестицій: $815899/6391192,65 \approx 0,13$ року = 48 днів

Витрати на запроваджені заходи будуть повністю компенсовані за 48 днів, що підкреслює високу ефективність інвестицій та швидке повернення вкладених коштів.

В цілому, ці заходи демонструють великий потенціал для підвищення фінансової стабільності та рентабельності «АТБ-Маркет» у короткостроковій перспективі, забезпечуючи значний економічний ефект без істотних фінансових ризиків.

Висновки до розділу 2

В ході дослідження нами встановлено те, що компанія «АТБ-Маркет» спеціалізується на роздрібній торгівлі, пропонуючи споживачам товари повсякденного попиту за доступними цінами. Основною послугою є організація зручного та швидкого процесу купівлі в магазинах формату дискаунтер, які розташовані в багатьох регіонах України.

Організаційна структура підприємства «АТБ-Маркет» має лінійно-функціональний характер, що забезпечує ясний розподіл повноважень і відповідальності за різні управлінські функції, а також прийняття рішень у вертикальному порядку.

Проаналізовано основні економічні показники діяльності підприємства «АТБ-Маркет» за період 2022-2024 років, що виявило стабільне зростання ключових фінансових показників. Протягом цього часу чистий дохід зріс на 40,84%, валовий прибуток – на 49,61%, а чистий прибуток – на 22,62%, що свідчить про покращення операційної ефективності.

Проте середньооблікова чисельність працівників зменшилася на 5,70%, що, ймовірно, пов'язано з оптимізацією персоналу та впровадженням автоматизації. Водночас продуктивність праці зросла на 49,36%, фондівіддача – на 31,93%, а фондоозброєність – на 13,21%, що свідчить про ефективне використання ресурсів і підвищення продуктивності.

В цілому, підприємство ТОВ «АТБ-маркет» демонструє позитивні результати в ряді показників, зокрема в продуктивності праці, фондівіддачі та зростанні оборотних активів. Проте існують і негативні тенденції, такі як зниження матеріалівіддачі та ефективності оборотності активів, які потребують уваги для подальшого покращення діяльності підприємства.

Проаналізовано показники ефективності господарської діяльності ТОВ «АТБ-Маркет» за період 2022-2024 років, що вказують на покращення рентабельності власного капіталу на 10,11 пункти, це свідчить про ефективне використання інвестицій. Рентабельність активів залишилася стабільною в межах 6,06-6,08%, що відображає стабільність операційної діяльності компанії.

Проте рентабельність господарської діяльності знизилася на 0,22 пункти, що може свідчити про зростання операційних витрат або зниження маржинальності основної діяльності. Загалом, фінансові результати демонструють позитивну динаміку, незважаючи на окремі коливання показників.

Запропоновані напрями покращення фінансових результатів включають зменшення операційних витрат, підвищення маржинальності товарів та збільшення доходів від маркетингових кампаній. Очікується, що загальний приріст прибутку досягне 7207091,65 тис. грн.

Після врахування необхідних капіталовкладень у розмірі 815 899 тис. грн, чистий економічний ефект складе 6391192,65 тис. грн, що становить приблизно 3,06% від чистого доходу за 2024 рік, який становить 208 905 300 тис. грн. Це підкреслює ефективність запропонованих заходів та їх потенціал для забезпечення тривалої фінансової стабільності. Інвестиції, спрямовані на реалізацію цих заходів, будуть повністю компенсовані протягом 48 днів, що свідчить про високу рентабельність проекту та швидке повернення вкладених коштів.

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних основ та дослідження аналізу фінансових результатів підприємства надало можливість зробити наступні висновки.

1. Фінансовий результат є одним із основних показників ефективності роботи підприємства, який відображає його фінансову стабільність та потенціал для розвитку. У рамках бакалаврського дослідження, фінансовий результат розглядається як комплексний критерій, що характеризує підсумки діяльності підприємства через порівняння отриманих доходів і витрат. У короткостроковій перспективі фінансовий результат зазвичай визначається як прибуток або дохід, тоді як у довгостроковій перспективі його доцільно оцінювати через зміни вартості власного капіталу або ринкової вартості підприємства.

2. Механізм аналізу фінансових результатів підприємства являє собою складну систему, що охоплює мету, завдання, об'єкти, суб'єкти, показники та інформаційне забезпечення. Всі ці елементи взаємопов'язані і спрямовані на всебічне дослідження фінансових результатів підприємства з метою підвищення його ефективності. У структурі механізму аналізу фінансових результатів виділяють шість основних етапів: визначення цілей, об'єктів і суб'єктів аналізу; виявлення об'єктів аналізу; визначення методів впливу на чинники, що формують фінансові результати; розробка стратегії для забезпечення належного фінансового стану підприємства; реалізація цієї стратегії; моніторинг фінансового стану. Кожен з цих етапів включає відповідний набір заходів і інструментів для досягнення поставлених цілей.

3. Аналіз фінансових результатів підприємства є важливим етапом у його управлінні, оскільки забезпечує інформаційно-аналітичну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Цей аналіз здійснюється за певною послідовністю і включає оцінку ряду фінансових показників. Показники фінансових результатів класифікуються за їх джерелами та характером, зокрема за типами доходів, витрат і прибутковості. Загальний механізм аналізу фінансових результатів ґрунтується на порівнянні отриманих фінансових результатів із

понесеними витратами або залученими ресурсами, що дозволяє виявити резерви для підвищення ефективності діяльності підприємства.

4. Нормативно-правове регулювання є ключовим зовнішнім фактором, що впливає на загальну діяльність підприємства, а також на аналіз його фінансових результатів. В Україні законодавча система має кілька рівнів – від Конституції до підзаконних актів, які визначають порядок ведення фінансової звітності та контролю за нею. Для проведення якісного аналізу фінансових результатів використовуються різноманітні внутрішні та зовнішні інформаційні джерела, що сприяють своєчасному прийняттю обґрунтованих управлінських рішень з урахуванням усіх необхідних аспектів.

5. ТОВ «АТБ-Маркет» є однією з найбільших мереж роздрібної торгівлі в Україні, що спеціалізується на продажу продуктів харчування широкого асортименту. Підприємство має багаторічний досвід на ринку та розвинену мережу магазинів по всій країні, що забезпечує йому лідируючі позиції в галузі. Основна мета ТОВ «АТБ-Маркет» – надання населенню якісних продуктів харчування та товарів першої необхідності за доступними цінами.

6. ТОВ «АТБ-Маркет» є підприємством, що стабільно розвивається, проте у його діяльності наявні і негативні тенденції, пов'язані, зокрема, зі збільшенням поточних зобов'язання на 47,4%, що є важливим сигналом для керівництва щодо необхідності більш ретельного контролю за ліквідністю підприємства. Зокрема, коефіцієнт автономії знизився з 0,12 до 0,10, що становить зменшення на 0,02, тоді як коефіцієнт фінансової стабільності зменшився з 0,14 до 0,11 (зниження на 0,03). Це свідчить про зростання фінансової залежності від зовнішніх джерел. У той же час показник забезпеченості власними засобами покращився з -1,01 до -0,84, що є зростанням на 0,17, хоча він все ще залишається від'ємним. Це вказує на недостатність власного капіталу для фінансування активів.

7. Аналіз фінансових результатів підприємства ТОВ «АТБ-Маркет» демонструє позитивні результати в ряді показників, зокрема в продуктивності праці, фондівіддачі та зростанні оборотних активів. Проте існують і негативні тенденції, такі як зниження матеріалівіддачі на 25,31%, що може свідчити про

зростання витрат на матеріали або зниження їх ефективності в процесі виробництва та зниження ефективності оборотності активів на 3,55%, що потребують уваги для подальшого покращення діяльності підприємства. Також, наявне зниження рентабельності господарської діяльності на 0,22 пункти, що може свідчити про зростання операційних витрат або зниження маржинальності основної діяльності.

8. Комплексний підхід до підвищення фінансових результатів підприємства ТОВ «АТБ-Маркет» охоплює кілька основних напрямів, які мають на меті зменшення операційних витрат, підвищення маржинальності товарів та збільшення доходів від маркетингових кампаній. Зменшення операційних витрат можливо досягти за рахунок наступних заходів: впровадження сучасних технологій для обліку та контролю (WMS); автоматизацію логістичних процесів (включаючи RFID); автоматизацію процесів контролю за витратами (впровадження систем контролю, підключення до фінансових аналітичних платформ). Підвищення маржинальності товарів потребує оптимізацію асортиментної політики (аналітичне дослідження рентабельності товарів; маркетингові дослідження ринкових трендів; розробка та впровадження стратегії оптимізації асортименту). Збільшення доходів від маркетингових кампаній включає наступні заходи: оптимізація внутрішніх бізнес-процесів; програми лояльності; цифрові маркетингові кампанії; впровадження автоматизованих систем обробки даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О., Пілецька С., Лістрова М. Формування конкурентної стратегії підприємства в системі антикризового управління. Економіка та суспільство. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-35>
2. АТБ-Маркет — Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/АТБ-Маркет>.
3. Базилінська О. Фінасовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2009. 328 с.
4. Бугайчук В., Грабчук І., Аляб'єва В. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. Економіка та суспільство. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-84>
5. Височин І. В., Дідківський А. О. Фінансова діагностика як передумова прогнозування розвитку підприємства торгівлі. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2025. № 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.21>.
6. Гавриленко О.Є. Облік і внутрішній контроль фінансових результатів на підприємствах міського транспорту : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Одеса, 2019. 21 с.
7. Голей Ю.М. Сучасні аспекти організаційного моделювання: світові тенденції та національний досвід України. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2025. № 1 (77). С. 80-91.
8. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
9. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В.. Фінансовий аналіз та звітність : електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання; 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2022. 144 с.
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інстр. М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291 : станом на 13 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

11. Іщенко Н.А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 388-393. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393>.
12. Йолтухівська Т. В., Лопатовський В. Г. Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий результат». Вісник Хмельницького національного університету. 2015. № 2. Т. 2. С. 64-67.
13. Касич А.О., Мирошніченко К.О., Похила М.О., Методика експрес-аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Економіка та суспільство. 2018. № 18. С. 922-927. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-128>
14. Ковальова О., Іоргачова М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. Економіка та суспільство. 2022. № 46. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16>.
15. Королук Т., Рапа Н. Діджиталізація документообігу на підприємстві: особливості сервісного забезпечення. Галицький економічний вісник. 2022. Том 75. № 2. С. 37-45.
16. Косарева І.П., Бут А.С. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Молодий вчений. 2017. № 4(44). С. 678-682.
17. Куцай Н., Демчук В. Сутність, завдання та етапи управління фінансовим станом підприємства. Modern Economics. 2021. № 25. С. 92–97. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.v25\(2021\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.v25(2021)-14).
18. Левандівський О., Опікула Л., Венгер Х. Економічна сутність фінансових результатів та їх значення у діяльності підприємства. Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення : матеріали IV Міжнар. науково-практ. конф., м. Бережани, 2022. С. 41–42.
19. Лесюк А.С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. Агросвіт. 2020. № 15. С. 67-73. URL: <https://doi.org/10.32702/2306&6792.2020.15.67>.
20. Литвин З.Б. Теорія економічного аналізу: Методичні поради і завдання з дисципліни, для студентів напрямку підготовки «Менеджмент» 6.030601 усіх форм навчання. Тернопіль: Економічна думка, 2010. 224 с.

21. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
22. Мардус Н. Ю., Брік С. В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. Випуск 2 (29). С. 148–153. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/29_2021/24.pdf.
23. Марусяк Н.Л. Фінансовий механізм підприємства та напрями його удосконалення в сучасному економічному середовищі. Економіка та держава. 2021. №12. С. 94-97.
24. Масюк Ю.В., Боюн В.Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. Економіка та держава. 2021. № 10. С.93-96. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.10.93>.
25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text.
26. Міжнародні стандарти аудиту. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit>.
27. Москаленко В.П., Пластун О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа діагностики його банкрутства. Актуальні проблеми економіки. 2006. № 6. С. 180-192.
28. Мужевич Н. В. Організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* : матеріали ві міжнар. науково-практ. конф., м. Тернопіль, 2020. С. 64.
29. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2021. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf.
30. Назарова Т., Рибальченко І. Удосконалення механізму управління формуванням прибутку на підприємстві. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я* : тези доп. 30-ї Міжнар. наук.-практ. конф., Харків,

2022. С. 570.

31. Офіційний сайт ТОВ «АТБ-маркет». URL: <https://www.atbmarket.com>.
32. Пеняк Ю. С., Гороховацька Н. В. Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами. Економічний простір. 2020. № 159. С. 99. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/159-20>
33. Побережна Н. М., Савич В. Ф. Фінансові результати та відображення їх у звітності. Регіональна економіка та управління : науково-практичний журнал. 2020. Вип 2 (28). Ч. II. С. 38-41.
34. Побережна Н. М., Савич В. Ф., Орляцька Д.Р. Фінансові результати діяльності підприємства: нормативно-правове забезпечення. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 квітня 2021 р., м. Херсон). Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2021. 375-376 с.
35. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
36. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
38. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ М-ва фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.
40. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 № 318.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

41. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: Наказ М-ва фінансів України від 28.12.2000 № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>.

42. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ М-ва фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>.

43. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ М-ва фінансів України від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

44. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова Каб. Міністрів України від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п#Text>.

45. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість : Наказ М-ва фінансів України від 28.01.2016 № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text>.

46. Прокопова М. Характеристика та види організаційної структури підприємства. *Сучасний менеджмент: моделі, стратегії, технології* : Матеріали XXIV Всеукр. щорічної студент. науково-практ. конф. за міжнар. участю, м. Одеса, 27 квіт. 2023 р. С. 190–191.

47. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 3. С. 121-124. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-22>.

48. Самодай В.П., Машина Ю.П., Нечвоглед І.В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. Випуск 1 (34). С. 145-149.

49. Семенова С.М. Фінансове прогнозування в системі стратегічного управління підприємством. Інвестиції: практика та досвід. 2024. №16. С. 150-167.

50. Скрипник М. І., Шайнюк І. В. Облік фінансових результатів в умовах

імплементатії стандартів обліку. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2020. № 17. URL: <https://www.internauka.com/ua/issues/2020/17/6426>.

51. Степаненко О. Інтерпретація обліково-економічної категорії «фінансові результати», їх класифікація. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2022. № 41. С. 112–117. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-21>.

52. ТОВ «АТБ-МАРКЕТ» - Основна інформація - Clarity Project. *Clarity Project*. URL: <https://clarity-project.info/edr/30487219>.

53. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Інформаційні можливості приміток до фінансової звітності в аналізі фінансового стану підприємства. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 квітня 2021 р., м. Херсон). Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2021. С. 377-379.

54. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. 2-ге вид. Полтава : Вид-во ПП «Астроя», 2020. 434 с.

55. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. №5. С.162-168.

56. Химич І., Різник Н. Фінансово-економічний аналіз підприємства: основа прогнозування позитивних результатів за кризових умов. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. Т. 3, № 1. С. 62–71. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240301.06>.

57. Чепка В.В., Свідерська І.М., Гавриленко Ю.О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 19-20. С. 96-102.

58. Череп А. М., Гамова О. П., Козачок І. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ: Кондор, 2020. 268 с.

59. Чернікова І. Б., Популях А. М. Проблемні аспекти організації обліку доходів і витрат. Інфраструктура ринку. 2020. Випуск 43. С. 466–470. URL:

http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/85.pdf.

60. Шипіна С.Б. Бухгалтерський облік і контроль фінансових результатів: теоретико-методичний аспект : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2013. 23 с.

61. Яременко Л. М., Авдалян К. В. Особливості бухгалтерського обліку фінансових результатів об'єднань підприємств. Агросвіт. 2020. № 8. С. 109–117.

ДОДАТКИ